

CONGREGATIO GENERALIS LXXXI

16 septembris 1964

Exc.mus P. D. PERICLES FELICI, arch. tit. Samosatensis, *Ss. Concilii secretarius generalis*:

Moderatur octogesimam primam congregationem generalem em.mus ac rev.mus P. D. card. Iacobus Lercaro, arch. Bononiensis.

In hac congregatione prosequitur disceptatio circa cap. VII schematis *de Ecclesia*. Sunt tres tantum Patres, qui volunt loqui. Deinde transitus fit ad cap. VIII schematis, scil. de Beata, post relationem factam ab exc.mo P. D. Roy, arch. Quebecensi.

Distribuitur imprimis in hac congregatione talis relatio. Aliae distributiones, si faciendae erunt, fient postea.

Audiant Patres! Qui volunt disceptationem facere circa duas declarationes schematis *de Oecumenismo*, scil. *de libertate religiosa*, et *de Iudaeis et non christianis*, iam nunc exhibeant summam suae interventionis.

Quoad schema *de episcopis et dioeceseon regimine* hodie est ultimus terminus praesentandi summam interventionis.

Pro declarationibus vero, terminus datur usque ad feriam VI sequentem, ultimam nempe congregationem huius hebdomadae.

Haec igitur sunt nomina Patrum, qui verbo uti petierunt circa cap. VII schematis *de Ecclesia*: em.mus P. D. card. Suenens, arch. Mechliniensis-Bruxellensis in Belgio; exc.mi Alfridus Ancel, ep. aux. Lugdunensis in Gallia; Blasius D'Agostino, ep. Vallensis in Italia.

Quoad vero cap. VIII schematis *de Ecclesia*, scil. « De B. Maria Virgine », verbum facere postulaverunt: em.mi ac rev.mi PP. DD. cardd. Ernestus Ruffini, arch. Panormitanus in Italia; Stephanus Wyszynski, arch. Varsaviensis in Polonia; Paulus Aemilius Léger, arch. Marianopolitanus in Canada; Iulius Döpfner, arch. Monacensis in Germania; Radulfus Silva Henriquez, arch. S. Iacobi in Chilia; Augustinus Bea. Deinde exc.mi PP. DD. Hadrianus Djajasepoetra, arch. Djakartanus in Indonesia; Octavianus Marquez, arch. Angelorum in Mexico; Conradus Mingo, arch. Montis Regalis in Sicilia; Antonius de Castro Mayer, ep. Camposinus in Brasilia; Paulus Rusch, ep. Oenipontanus in Austria; Ioseph Ruotolo, ep. Uxentinus in Italia; Placidus Cambiaghi, ep. Novariensis in Italia; Ioannes Hervás, ep. Prior Cluniensis in Hispania; Ioannes Abasolo, ep. Vijayapuramensis in India; Eduardus

Neczey, adm. apost. Nitriensis in Cechoslovachia; Franciscus Rendeiro, ep. Algarbiensis in Lusitania; Andreas Šapelak, ep. tit. Sebastopolitanus in Thracia; Petrus van Lierde, ep. vic. generalis pro Civitate Vaticana.

Durante hac congregatione, ut heri dictum est, fiet suffragatio circa rationem suffragandi schema *de Ecclesia*. Em.mus moderator, tempore quod sibi opportunum visum fuerit, proponet suffragationem, quam heri explicavi, et responsio erit tantum per *placet et non placet*. Gratias.

PATRUM ORATIONES

(*De Ecclesia*, cap. VII)

1

EM.MUS P. D. LEO IOSEPH CARD. SUENENS

Archiepiscopus Mechliniensis-Bruxellensis

Venerabiles Patres,

Concilium nostrum, utpote pastorale, in suas partes etiam dogmaticas considerare debet influxum pastorale, quod etiam valet in praesenti capite ubi de Ecclesia caelesti.¹

Ecclesia hic in terris² unum tantum intendit: sanctos generare. Ad suos filios vero in requirenda sanctitate stimulandos, Ecclesia interdum ad novas canonizationes procedit, ut³ prae oculis totius populi Dei praebentur vitae authentice christianae exempla quae ad imitandum proponuntur. Quae exempla maximae efficacitatis erunt maximeque ad imitationem trahent si desumuntur ex omnibus categoriis fidelium, tam laicorum quam religiosorum, ex omnibus etiam nationibus, ex diversis vitae conditionibus, « de tous les milieux de vie ».⁴ Si vero canonizationes historice⁵ proclamatas inspicimus, apparet proportio maxima inter categorias et inter nationes.⁶ Sancti-non-martyres ...⁷ inde ab initio saec. XVIII usque hodie pertinent ad mundum religiosorum et religiosarum⁸ in proportione 85 per centum. Ex alia parte, ...⁹ tres nationes Europae¹⁰ simul sumptae habent 90 per centum canonizatorum.

Utique omnes toto corde gaudemus de praeclara supernaturali fecunditate ordinum religiosorum necnon de mirabili christiana vitalitate qua in tali vel tali natione sanctitatis flores tam abunde generantur. ...¹¹ Sed alia est quaestio nostra examinanda...¹² Ecclesiae...¹³ est omnibus fidelibus — quicumque sint, ubicumque vivant — exempla proponere quae vere eos allicere possunt; quod evidenter requirit exempla illa desumi, in quantum fieri potest, ex diversis nationibus necnon ex variis vitae generibus.

Videtur nos talem vere pastorem finem prosequi non posse nisi ...¹⁴ emendando inquisitionis modum actualiter habitum ad canonizationes proclamandas.

Ut paucis dicamus, tria *animadvertimus*¹⁵: ille procedendi modus nimis lente progreditur; — nimis est onerosus; — tandem nimia centralizatione patitur...¹⁶

I. *Nimis lente* ...¹⁷ Utique non desunt quaedam exceptiones. Attamen canonizatio generaliter locum non habet nisi valde post sancti mortem et propterea fructus ...¹⁸ istius publicae declarationis magna pro parte minuuntur...¹⁹

II. *Nimis lente et nimis onerosae*.²⁰ Nemo hoc ignorat. Magnae expensae exiguntur ut fiant hodiernae inquisitiones. Quod nullomodo mirandum est. Quia processus terminum non obtinet nisi post quinquaginta, octoginta et saepius centum et amplius annos, fere semper necesse est quandam religiosam familiam onera assumere et continuatae sollicitudinis et impensarum quae exiguntur. Facile exinde intelligimus paucos laicos ad altarium honores elevari necnon minimum esse inter sanctos canonizatos numerum presbyterorum ad clerum dioecesanum pertinentium. Nonne dolendum esset si, *etiam pro minima parte*,²¹ inopia pecuniae impedimentum ad canonizationem obtinendam constitueret?

III. *Tandem, nimia centralizatione patitur procedura* ...²² Etenim, absoluto processu apostolico Ordinario loci commisso, vi regularum ...²³ omnes sequentes partes *Romae* habentur. Exinde sequuntur luctuosae illae dilationes et expensae *maiores*,²⁴ de quibus iam verbum fecimus.

Concludendo,²⁵ ad concretam quamdam propositionem deveniamus.

Possetne examen processuum ad beatificationem ducentium — exclusis ergo canonizationibus et semper, ut patet, supposita approbatione Summi Pontificis —, *possetne examen*²⁶ conferentiis episcopalibus, *v. g.*²⁷ committi? Quae conferentiae specialem commissionem instituerent, cuius membra ita eligerentur ut possint totum populum christianum, laicatum etiam, repraesentare.

Tali procedendi modo, a nimia centralizatione liberato, obtineremus laboris progressionem velociorem *et meliorem distributionem*.²⁸ Taliter etiam maioris ponderis fieret testimonium beatificatione praestitum quia indoli cuiusque populi magis proximum. In nostra propositione, canonizatio a Summo Pontifice reservaretur illis beatis quorum fama sanctitatis ...²⁹ fines suae patriae *transgrederetur*,³⁰ ita ut calendario Ecclesiae universalis ascribi possint. Beati vero in calendario *particulari*³¹ talis vel talium nationum *inscriberentur*.³²

Hoc vel simili modo, unio Ecclesiae terrestri cum Ecclesia caelesti,

*de quo in capite nostro, iam visibiliter maxima apparebit in Ecclesia in sua vera catholicitate.*³³ Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ Unanimis Patrum consensu intendit hodiernum Concilium pastorales aspectus evolvere in suis etiam dogmaticis partibus. Momentosum proinde videtur et caput « de sanctis » sub hoc pastorali respectu considerare. ² deest. ³ Taliter. ⁴ deest. ⁵ de facto. ⁶ facile detegimus non negandam inaequalitatem admissam fuisse: quibusdam fidelium classibus manifeste favent, quibusdam etiam nationibus. ⁷ canonizati. ⁸ deest. ⁹ si inspicimus nationes. ¹⁰ deest. ¹¹ Quis de hoc dubitare potest? ¹² Oportet nos etiam consideremus innumerabilem illam *fidelium* multitudinem qui *in universo mundo* degunt et qui sanctificationem suam prosequi debent in suo proprio vitae medio. Et illi omnes ad summam sanctitatem vocantur. Nonnulli eorum ceteroquin ad admirabilem sanctitatem perveniunt. ¹³ proinde. ¹⁴ recognoscendo. ¹⁵ animadvertemus. ¹⁶ Quod breviter explicamus. ¹⁷ progrediuntur canonizationes. ¹⁸ effectus. ¹⁹ Tali proclamatione movetur ipsa religiosa familia ad quam pertinebat novus sanctus, nova sancta. Plebs christiana vero ex tali eventu quasi nullam utilitatem, nullum fructum cepit, quia quocumque valore iam destituitur tam longinquum testimonium. Valde optandum est canonizationem tunc haberi, in quantum prudenter fieri potest, quando mirae illius vitae memoria adhuc clara, adhuc vivida servatur. ²⁰ Nimis onerosae sunt canonizationes. ²¹ sola. ²² adhibenda. ²³ de facto impositarum. ²⁴ deest. ²⁵ Quibus expositis. ²⁶ deest. ²⁷ deest. ²⁸ expensaeque minores fierent. ²⁹ et veneratio fidelium. ³⁰ transgrederentur. ³¹ Ecclesiae particularis. ³² ponerentur. ³³ deest.

2

EXC.MUS P. D. ALFREDUS ANCEL

Episcopus tit. Myrinensis, aux. Lugdunensis

Venerabiles Patres,

Mihi omnino placet textus qualis proponitur. Unde nullam partem eius reiiciam, sed iis quae heri tam praeclare iam dicta sunt alia quaedam addere volo, ne forte textus noster¹ a quibusdam mancus iudicetur et quidem in re sat gravi.

Etenim indoles eschatologica vocationis nostrae non tantum manifestatur in pugna exercenda contra insidias diaboli, in sufferendis passionibus huius temporis, aut in vigilantia servanda ut in die mortis parati inveniamur, sed etiam, et quidem quotidie, in omnibus operibus nostris manifestari oportet, duplici praesertim modo.

Primo modo, fide, spe et caritate quasi premimur ad diligentiorum

activitatem. Labores enim et omnes activitates huius temporis non solum habent suum proprium valorem sub respectu humano et terrestri, sed etiam, dummodo sub influxu caritatis exercentur, valorem aeternum prae se ferunt. Unde nullo modo religio tanquam « plebis opium », *ut aiunt*,² improbanda est, sed e contra maxime homines impellit, ut suas faciant omnes curas huius saeculi, et hoc quidem in omni campo activitatis humanae sive individualis et familiaris, sive socialis oeconomicae aut politicae.

Proinde qui, sub praetextu vitae aeternae adipiscendae, has curas terrenas negligeret, tanquam « servus piger et inutilis » a vita aeterna removeretur. Qui autem, sub influxu caritatis, se totum ad servitium fratrum suorum vitam suam dedicaverit, hanc laudem a Domino merebitur audire: « Quia in modico fuisti fidelis supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui ». Dixit etiam Apocalypsis: « Opera illorum sequuntur illos ».

Secundo modo, indoles eschatologica vocationis nostrae nobis purificationem et libertatem praebet in omni activitate terrestri. Non habentes hic manentem civitatem sed futuram inquirentes, ita nos operibus terrenis dedicamus ut nunquam istorum servi efficiamur. Ita, mihi videtur, interpretari debemus verba Pauli ad Corinthios scribentis: « Tempus breve est; reliquum est ut qui habent uxores tanquam non habentes sint... », et reliqua huius textus quem memoria tenetis. Tamen finem eiusdem recolam: « qui utuntur hoc mundo, ait apostolus, tanquam non utantur, praeterit etenim figura huius mundi »...³

Non ita loquitur Paulus ut hominibus suadeat negligentiam in amore uxoris suae, cum dixerit: « Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam », sed illum suadet amorem, qui filios Dei decet, in omni puritate et libertate. Beata mulier, quae ita a viro suo diligitur, atque beati homines, si omnes qui rebus socialibus, oeconomicis aut politicis praesunt, hanc indolem eschatologicam vocationis suae cognovissent.

Neque agitur hic de simplici exhortatione morali aut spirituali, sed de exigentia in ipsa doctrina fundata.

Unde mihi videretur necessarium introducere in nostrum textum aliqua, quae melius omnibus patefacerent plenitudinem indolis eschatologicae vocationis nostrae.

Emendationem autem secretariatui tradam. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ reicere volo, sed unice aliquam additionem proponam, ne forte. ² ut quidam dixerunt. ³ (1 Cor. 7, 29-31).

Emendatio proposita:

N. 48, lin. 13: « Eadem autem caritate urgemur, ut nosmetipsos tradamus servitio fratrum nostrorum in omni campo activitatis humanae sive individualis aut familiaris sive socialis, oeconomicae aut politicae. Ita non tanquam pigri a Domino reiiciemur, sed potius tanquam servi fideles in gaudium eius admittemur. Rebus autem huius mundi intenti, puri et liberi manebimus, quia, non habentes hic manentem civitatem, sed futuram inquiramus, ita labori nostro dedicabimur, ut semper et in omnibus unice in caritate vivere poterimus. Sic armatura Dei induti, fortes stabimus adversus insidias diaboli et resistemus in die malo. Quinimmo et in aerumnis et tribulationibus semper magis vivemus ei qui pro nobis mortuus est et resurrexit (cf. 2 Cor. 5, 15). Cum vero nesciamus ... (ut lin. 18 a).

3

EXC.MUS P. D. BLASIIUS D'AGOSTINO

*Episcopus Vallensis in Lucania**Venerabiles Patres,*

Caput de quo discussio *per meam interventionem hodie concluditur*,¹ argumenta maximi momenti amplectitur et quae temporibus nostris valde commentanda sunt.

1. Nobis notum est quod naturalismum modernum Deum et spiritum *non agnoscens*,² vitam aeternam non tantum in dubio ponit, sed *expresse negat*.³

His laetalibus negationibus positis, quae procul dubio vitam bene ordinatam mortificant, oportet quod supremas fidei veritates modo claro ac inaequivocabili hodiernis hominibus proponantur et praesertim doctrina « de novissimis », in hodierna praedicatione fere omnino in oblivione posita.

Textus capitis de quo agitur, expressiones habet quae optime ad aedificationem spiritualem praestantur, speciatim propter pios fideles, sed solemnem declarationem circa supremas fidei veritates non affert, quibus aetas nostra maxime indiget ut ad integram vitam christianam agendam redire possit. Pastoralis Concilii *indoles utique*⁴ veritatis vim mortificare non debet.

In cap. VII de indole eschatologica vocationis nostrae utique loquitur, sed hodierno mundo revocare oportet quod ad sanctificationem omnes tenentur quia per sanctificationem tantum ab omnibus vitae aeternae consecutio fit.

Hodie magna sollicitudo de temporalibus negotiationibus, fere nulla de thesauris caelestibus postulatio!...

Ergo, meo humillimo iudicio, sanctificationem nostram consumma-

turam esse in vita aeterna adfirmare non sufficit, sed proponere oportet quod sanctificatio personalis conditio est sine qua non ut ad vitam aeternam ab omnibus perveniatur.

2. In capite de quo agitur, qua ratione mentio non fit de cultu defunctorum et de purgatorio?... In n. 49, timida expressio adest, i. e.: « alii hac vita functi purificantur... ». Sed non sufficit. Omnino nota est quatenam sit doctrina aliquorum nostrorum fratrum separatorum circa hanc veritatem. Oportet ergo ut veritas nostra clare *adfirmetur*.⁵

3. Iuxta sensum Patrum qui hoc caput in commissione exaraverunt, doctrina de novissimis ad considerationem modernorum proponere optatur, sed ne verbum quidem de finali sanctione, i. e. de aeterna damnatione quae « inferno » expiatur.

In nostra aetate, quae quam pluribus delictis sive privatis sive publicis opprimitur, non tantum misericordiam Dei sed etiam Iudicis aeterni iustitia revocare valde salutare est. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ fit. ² negans. ³ reiicit. ⁴ deest.
⁵ declaretur.

Moderator: Transitus fit ad disceptationem de cap. VIII, i. e. « De B. Maria Virgine Deipara in mysterio Christi et Ecclesiae ». Velit exc. mus D. Mauritius Roy legere relationem circa idem caput.

EXC.MUS P. D. MAURITIUS ROY
Archiepiscopus Quebecensis

RELATIO INTRODUCTIVA
SUPER CAP. VIII SCHEMATIS DE ECCLESIA
DE B. MARIA VIRGINE DEIPARA
IN MYSTERIO CHRISTI ET ECCLESIAE

Venerabiles Patres,

1. Aliquid imprimis dicendum circa insertionem expositionis DE BEATA *in complexu Constitutionis DE ECCLESIA*.

Ratio fuit quod haec Constitutio est thema principale Concilii Vaticani II, et simul quod B. Virgo intrinsecus cum mysterio Ecclesiae connectitur.

Ex altera parte autem, ad hanc connexionem explicandam, necesse est ut ex professo consideretur munus Deiparae in ipso mysterio Verbi Incarnati. Sed sub hoc aspectu expositio mariologica tractationem de Ecclesia *excedit*. Quapropter nonnisi in fine schematis poni potuit et

simul ultra strictos eius limites extendi debuit, ut de B. Virgine conspectus generalis, sufficienter in fide fundatus, haberetur. Quapropter ut titulus signanter ponitur: De Virgine Deipara *in mysterio Christi* et Ecclesiae. Ita simul datur intelligere quod cum hac theologia mariali ad aliquod culmen pervenimus.

Exinde autem minime sequitur quod Concilium determinatam solutionem imponat controversiae inter sic dictas *Christotypicam* et *Ecclesiotypicam* de figura Mariae. Absoluto sensu typus omnis perfectionis est Christus, cui Maria singulari modo conformatur, ita ut ipsa, secundum iam antiquam traditionem, Typus Ecclesiae vocari potuerit. Christotypica et Ecclesiotypica interpretatio se invicem nullo modo excludunt, sed complent.

Concilium vero, secundum universalem suam methodum, in controversias inter catholicos theologos non intrat, sed ubique placita fundamentalia doctrinae catholicae fidelibus exponit, circa quam omnes omnino Patres concordant, ut exinde tum praedicatio pastoralis solide fulciatur, tum pietas populi christiani enixe foveatur.

Utrumque autem melius obtinebitur, si intelligentia fidei et devotio potius quaeruntur in profundiore penetratione altissimi mysterii, quam in mera superficiali extensione et multiplicatione variorum titulorum.

Concilium hoc suum intentum in *Prooemio* lucido modo exprimit, quando utens verbis S. P. PAULI VI declarat se loqui de « Illa quae in Sancta Ecclesia locum occupat post Christum altissimum nobisque maxime propinquum ».

2. *Prima Pars* expositionis agit de munere B. Virginis in oeconomia salutis secundum placita *S. Scripturae* et *Traditionis*. S. Pagina autem legitur, ut oportet et apud catholicos inconcussum est, sub lumine completae revelationis et expositionis Ss. Patrum et Magisterii ecclesiastici.

Traditio autem ordinem sequitur, qui in ipsis sacris libris observatur allatis verbis quae dignitatem Deiparae ostendunt, sed non negligendo illos textus qui, sicut plures non catholici putant, aliquam difficultatem prae se ferre videntur: ita sinceritas theologica ubique apparebit.

Post praeparationem Veteris Testamenti extollitur praesertim significatio annuntiationis angelicae, in qua Maria libero suo consensu in fide et actuosa caritate munus divinae maternitatis accepit, cuius beneficium super omnes homines redundabit. Hoc est absque dubio princeps fundamentum totius mariologiae, ut apud omnes, etiam apud Orientales, qui Theotokon maximo honore colunt, in confesso est.

In eodem contextu enuntiatur ad modum antiquorum Patrum quod B. Virgo in oeconomia salutis ut « nova Heva », « causa salutis » et « mater viventium » apparet.

In huius expositionis decursu inseruntur duo dogmata, a Romanis Pontificibus solemniter definita, scilicet Immaculata Conceptio et Assumptio. Utriusque autem privilegii ostenditur indoles salutifera pro omnibus christianis. Immaculata et pura inde a primo instante suae conceptionis, ex virtute Christi, omne peccatum devincit et in sua adhaesione ad divinum nuntium nullam omnino patitur retardationem. Similiter, expleto terrestri vitae cursu, corpore et anima ad coelestem gloriam assumpta et tanquam omnium Regina a Domino exaltata, spem christianorum ad beatam consummationem fortiter erigit. Veritates autem illae ipsis verbis in definitione pontificia adhibitis proclamantur.

Hoc generali modo procedendi ex ipsa Scriptura et antiqua Traditione praecavetur omnis instantia, quasi de inventis pure humanis ageretur, ut timent plures ex fratribus seiunctis, quibus potius praebemus claram singulorum dogmatum explanationem. Ita scilicet in textu loqui conamur, ut omnes intelligere valeant, et difficultatibus illusoriis a consensu non impediatur.

3. *Secunda Pars* capituli agit directe de relatione B. Virginis ad Ecclesiam, et imprimis insistit super cooperationem B. Virginis ad salutem universalem, in consensu initiali ad incarnationem Redemptoris, in oblatione sacrificii in cruce peracta, et in perpetua intercessione caelesti. In illo contextu citatur, praeter alios titulos, etiam appellatio *Mediatricis*, quod tamen pluribus membris Commissionis non placuit; ita autem explicatur ut exinde excellentia unicus Mediatoris nullo modo officiat.

Deinde explanatur quomodo Maria, Virgo et Mater, merito agnoscitur ut *typus Ecclesiae*, quae et ipsa virginaliter et maternaliter ad salutem omnium operatur. Hoc placitum certe speciale habet momentum, siquidem Concilium praecipue occupatur de variis et altissimis aspectibus mysterii de Ecclesia, mundo hodierno ad salutem et gaudium proponendi.

Inde B. Virgo, Mater omnium hominum, iure et exemplum omnium virtutum consideratur, non solum admirandum, sed a cunctis data opera imitandum.

4. *Tertia Pars* Decreti directe agit de applicatione practica doctrinae ad *cultum* et *praedicationem*. Hoc modo Concilium praeoccupationem suam pastorem aperte manifestat, ut scilicet devotio erga B. Virginem neque haesitatione pusillanimitatis retardetur, neque in excessum imaginativum prorumpat, sed e contra magnopere iuvetur, ubi necesse fuerit purificetur, et semper et ubique intensificetur. Ad hunc finem obtinendum efficax adiumentum exspectamus ex parte concionatorum, quos ad praescriptiones Magisterii sedulo obsequendas exhortamur.

Clauditur denique expositio cum descriptione Mariae tanquam *signi*

certae spei et solatii pro Populo Dei inter diras tribulationes peregrinante.

Speramus autem ut, opitulante B. Virgine, omnes christiani, etiam non-catholici, ad optatam pacem in Christo perveniant. Immo liceat exprimere votum ut cuncti Patres atque theologi, circa laudes Virginis apto et alto modo celebrandas, ad « concordiam », id est ad unitatem mentis et cordis sine mora pertingant, ita ut a nostra unanimitate ad totum populum catholicum omnesque christianos redundet una intentio fidei ac devotionis; nosque duce B. Maria exemplum praebeamus humilis, generosae et totalis acceptationis erga mysterium Christi, qui per Virginem in Ecclesia ad nos condescendit. Consentientes in doctrina et caritate conglutinati, una voce beatam Eam dicamus cum omnibus generationibus, quia fecit ei magna Qui potens est.

Moderator: Gratias agimus exc.mo relatori. Nunc autem proceditur ad suffragationem de qua heri dictum est, nempe circa rationem procedendi in suffragatione schematis *de Ecclesia*.

Secretarius generalis: Quaestio haec est ... [cf. pag. 395 usque ad N. B. inclusive].

Iamvero, circa haec omnia quaeritur a Patribus an placeat ratio proposita. Responsio fit per *placet* et *non placet*.

Pro novis Patribus animadverto suffragationem esse faciendam per signum calami magnetici, nempe debet apponi aliquod signum: crux, linea, punctum sat grande, sed melius est crux, in loco designato, nempe in loco qui respondet sententiae selectae, scil. vel *placet* vel *non placet*. Et videant Patres ne signo magnetico praetergrediantur limites loci selecti.

Itaque dicant omnes Patres an placeat vel non placeat haec ratio proposita.

Moderator: Dum proceditur ad suffragationem, initiatur disceptatio de cap. VIII.

4

EM.MUS P. D. ERNESTUS CARD. RUFFINI

Archiepiscopus Panormitanus

Venerabiles Patres,

Controversia utrum de B. Maria Virgine tractandum esset in peculiari singularique constitutione — quod pro mea parte maluissem — an in uno capite constitutionis *de Ecclesia* suffragiis plerorumque Pa-

trum iam dirempta est. Quapropter ea tantum nunc vobis reverenter subiicio quae ad tractationem de B. Maria Virgine Deipara in mysterio Christi et Ecclesiae perficiendam, utilitatem aliquam afferre possunt.

1. *Sub n. 52, pag. 197, linn. 22 ss.*, haec de Maria Sanctissima scripta invenimus: « A Filio suo sublimiore modo redempta eique arcto et indissolubili vinculo unita, hoc summo munere ac dignitate ditatur ut sit Genetrix Dei Filii etc. ... ».

Pluries conatus sum intelligere quid his verbis significetur, sed pervenire non valui ad claritatem. Nam supra optime asseritur Virginem Mariam veram Matrem Dei ac Redemptoris agnosci et honorari, quia Verbum Dei corde et opere suscepit et vitam mundo protulit.

Quanam ratione postquam dictum est: a Filio suo sublimiore modo redemptam eique arcto vinculo unitam esse, additur: « hoc summo munere ac dignitate *ditatur* ut sit Genetrix Dei Filii »? Quid est istud summum munus et quaenam ista dignitas quibus B. Maria Virgo *ditatur* ut sit — nempe ut fiat — Genetrix Dei Filii?

Profecto sermo est saltem perobscurus.

2. *In fine eiusdem paginae* et initio subsequentis, Maria dicitur: « simul cum omnibus salvandis in stirpe Adam inveniri coniuncta, immo etc. ... ».

Huiusmodi *coniunctio*, prouti exprimitur in textu, non est propria Mariae Virginis, cum tribui possit omnibus Aadae filiis.

Nonne etiam nos coniungimur, quodammodo, cum omnibus salvandis in stirpe progenitoris?

3. *Sub n. 43, ...*¹ diligenter recensentur quae ad B. Mariam Virginem spectant *tum*² in vaticiniis *et figuris*³ Veteris Testamenti *tum* in historia Novi Testamenti a Mariae Virginis Annuntiatione usque ad descensum Spiritus Sancti in coenaculo.

Consociatio vero Mariae, ex Dei voluntate, cum Iesu in generis humani redemptione, quae in schemate consociatio dicitur, nimis — *ut mihi videtur*,⁴ extenuatur.

In ista sane consociatione Beatissimae Mariae pars prima et praecipua in textu tribuitur, sed id minime sufficit ad ipsius operam in humana Redemptione collustrandam. Etenim Deus potuisset genus humanum alia via, quam per Virginem Mariam, in gratiam suam restituere, sed admirabili Dei bonitati et infinitae eius sapientiae placuit ut aeternam salutem haberemus per Mariam; quae non solum sensit se Matrem esse divini Redemptoris, sed Verbi divini salutiferae incarnationi assensum suum, totius generis humani libere praebuit. Ne vos pigeat, venerabiles Patres, de hac iucunda veritate, maximi momenti, sapientissimum Leonem XIII parumper audire.

« Filius Dei aeternus — inquit — quum ad hominis redemptionem et decus, hominis naturam vellet suscipere, eaque se mysticum quoddam cum universo humano genere initurus esset connubium, non id ante perfecit quam liberrima consensio accessisset designatae Matris, quae ipsius generis humani personam quodammodo *gerebat*⁵ » ...⁶

Ex hoc perspicuo et gravi testimonio facile ac certe colligi potest quid ac quantum Maria Sanctissima in generis humani redemptionem per Iesum Christum, efficaciter contulerit.

4. Ratio potissima, ob quam ex animo vereque B. Virginem Mariam appellamus Matrem nostram, in textu nullo modo declarari mihi, et sine dubio multis aliis Patribus, displicet; propterea eam paucis nunc expono.

Maria genuit Iesum Christum, qui qua homo concretum corpus habuit ut ceteri homines: qua vero generis humani Salvator, nactus est spirituale quoddam corpus, seu mysticum quod est societas eorum qui in Christum credunt ...⁷. « Multi unum corpus sumus in Christo », *ut docet S. Paulus*.⁸ Atqui B.ma Virgo, *ut affirmat*⁹ S. Pius X, non concepit aeternum Dei Filium ideo tantum ut fieret homo, humanam ex ea assumens naturam; verum etiam ut, per naturam ex ea assumptam, fieret Redemptor noster.

Quamobrem Angelus pastoribus dixit: « Natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus ».

Proinde habens Maria in utero Salvatorem, dici vere potest etiam illos omnes gessisse, quorum vita continebatur in vita Salvatoris.

Universi ergo, quotquot cum Christo iungimur, quique, ut ait apostolus ...¹⁰, « membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius » de Mariae utero egressi sumus.

Unde spiritali quidem ratione ac mystica, eaque verissima, et Mariae filii nos dicimur et ipsa omnium nostrum vera mater est...¹¹

5. *et ultimo*. Titulus autem *Mediatricis*, « quo B. Maria Virgo, praeterquam aliis — ut legimus initio pag. 203 — in Ecclesia condecorari consuevit », *ita*¹² summo gaudio animum meum et plurimorum Patrum replet.

Profecto hic titulus est quam maxime divulgatus inter catholicos et acceptissimus ubique terrarum. Propterea censeo rationem qua haec Mariae appellatio comprobatur et firmum fundamentum quo innititur explicanda esse, ne acatholici non pauci, praesertim Protestantes, nos reproberent quasi nihili faciamus monitum S. Pauli « unum esse Mediatorem Dei et hominum hominem Christum Iesum, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus »...¹³

Nihil enim prohibet — ait S. Thomas — aliquos alios secundum

quid mediatores esse inter Deum et homines, prout scil. cooperantur ad unionem hominis cum Deo dispositive et ministerialiter.

Maria igitur, utpote Mater Dei et mater nostra, dignissima est quae habeatur et vocetur *ad Mediatorem Mediatrix*: Christus est Mediator absolute necessarius, Maria est mediatrix dependenter a Christo, et id ex peculiari Dei voluntate.

Verba autem S. Pauli minime obstant. Nemo enim putaverit praeceptum dominicum: « unus est magister vester Christus », et laudem Ecclesiae ad Deum: « Tu solus sanctus », vetare quominus alii nominentur magistri (certo multo Christo inferiores) et alii appellentur sancti, quia a Deo per Christum sanctificati.

Interventum claudens, humiliter propono ut praesens schema emendetur, praesertim perficiatur et compleatur. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ satis. ² deest. ³ deest. ⁴ deest. ⁵ agebat. ⁶ LEO XIII, Enc. Litt. *Octobre mense adventante*, 22 sept. 1891: *A.S.S.*, 24, pp. 196 s. - Cf. etiam S. Thom. (III, q. 30, a. 1): « Per annuntiationem expetebatur consensus Virginis, loco totius humanae naturae ». ⁷ seu Ecclesia. ⁸ (*Rom.* 12, 5). ⁹ docet. ¹⁰ (*Eph.* 5, 30). ¹¹ cf. S. PIUS X, Enc. Litt. *Ad diem illum*, 11 febr. 1904: *A.S.S.*, 36, pp. 452 s. ¹² deest. ¹³ (*1 Tim.* 2, 5-6).

5

EM.MUS P. D. STEPHANUS CARD. WYSZYŃSKI

Archiepiscopus Gnesnensis et Varsaviensis

Nomine omnium 70 episcoporum Poloniae propono *vota*, quae attingant caput « De B. Maria Virgine Deipara in mysterio Christi et Ecclesiae ».

In Litteris Encyclicis *Ecclesiam Suam*, Summus Pontifex Paulus VI optime notat eximiam *missionem educativam*, quae competit B.mae Mariae Virgini. « Ad eandem supplices convertimus oculos tamquam ad amantissimam vivendi *Magistram* ». In eadem B.ma Virgine Summus Pontifex laudat « absolutissimum christianae perfectionis exemplum, germanarum virtutum speculum, humanae naturae prodigale specimen ».

Iuxta mentem supra nominatae epistulae encyclicae episcopi Poloniae Summo Pontifici supplices miserunt libellos, in quibus vota ac desideria Papae complentur, quia in hisce libellis nihil maius, nihil ardentius petitur, quam ut agnoscatur maternitas Mariae spiritualis relate ad genus humanum eiusque salutifera ac benefica cura in omnibus, quae respiciunt religionis cultum ac mores.

Nota maternitatis Mariae indicat eius eximium gradum dignitatis, tributum in sessione II Concilii Vaticani B.mae Virgini tamquam *Matri Ecclesiae*.

Non aliter Summus Pontifex in Allocutione Sua sub fine sessionis II ostendit, quatenus sint eius vota et desideria exoptata: « Speramus denique eandem Synodum quaestionem de schemate circa B. Mariam Virginem optimam, quae possit, habituram esse enodationem, ita scil., ut uno consensu et summa pietate agnoscat locus longe praestantissimus — qui Matris Dei est proprius in Sancta Ecclesia..., locum dicimus post Christum altissimum nobisque maxime propinquum, ita ut nomine « Matris Ecclesiae » eam possimus ornare, idque in eius honorem cedat in nostrumque solacium »...¹

Nota universalis maternitatis Mariae est *punctum saliens* totius doctrinae catholicae, egregie illustratae ac roboratae enuntiationibus Summorum Pontificum, qui supremi magisterii Ecclesiae sunt vindices authentici.

In memoriam revocamus pretiosa documenta recentium Romanorum Pontificum, qui maxima pietate erga Ss.mam Virginem inspirati, duce Leone XIII, usque in nostros dies, nos edocuerunt de authentica doctrina catholica, locis biblicis confirmata ac roborata necnon traditione fideliter custodita, quae indicat singularem B.mae Virginis dignitatem. Maxime cultui B. Mariae Virgini fovendo contribuerunt quoque textus liturgiae, ab antiquis traditae...²

Hisce et aliis documentis, ex doctrina Ecclesiae excerptis, nisi, implorare statuimus in Memoriali nostro, Summo Pontifici tradito, ut supradictae opinioni, tam universae, Mariam esse « Matrem Ecclesiae », dare velit sanctionem practicam et pastorem, ita ut Ipse infallibili declaratione Sua traderet maternitati Mariae fideles universos seu Ecclesiam totumque humanum genus — sub eius praesidium.

Res esset de actu publico, quo — primum — omnes episcopi, uniti cum Capite Ecclesiae seu Supremo Pastore, in aula conciliari B. Mariae Virgini committerent Ecclesiam; deinde huiusmodi actus consecrationis repetendus esset in omnibus dioecesibus mundi...³

Finis huius consecrationis Ecclesiae et mundi universi maternae protectioni Mariae est:

a) professio fidei et intercessione singulari Mariae qua Matris Dei, atque

b) modus orationis qua impetrare ab ea volumus:

1. plenam integramque libertatem pro cultu religionis necnon pro defendendis moribus christianis; sarta tectaue volumus iura Ecclesiae Christi, inter quae respectu debito observentur omnes religionis

fovendae modi, neque despiciantur mores christiani iuxta dignitatem naturae humanae a Christo redemptae atque iure naturali custoditae;

2. auxilium in promovenda causa primi ordinis, quae est unitas totius humanitatis, quae se dicit et habet christianam, nempe ut fautores Christi constituent quamprimum « unum ovile sub uno Pastore »;

3. ut inter omnes huius terrae nationes regnet pax, ita ut gentes auferant quodcumque malum atque collaborent fovendae paci Dei.

Memoriale, quod episcopi Poloniae Summo Pontifici dederunt, non est singulare. Similia petunt episcopi Brasiliae et Belgii.

Memoriale ducitur a solidis principiis doctrinae necnon ab experientia cotidiana pastoralis.

In componendo Memoriali statuere voluimus convictionem nostram atque spem fore, ut ope exoptatae consecrationis marianae obtineatur victoria, cooperante B.ma Virgine Maria, quae est Mater Christi et qua talis in opere Redemptionis generis humani quam maximam habet partem, id quod nos ...⁴ in recitanda oratione secreta de B. Maria Virgine Czestochoviensi in S. Missae Sacrificio alte profiteamur hisce verbis: « *hostias placationis* pro religionis christianae triumpho offerimus... quae ut nobis proficiant opem *Auxiliatrix Virgo* praestet, per quam talis perfecta est victoria ».

Memoriale nostrum innuit consecrationi generis humani Immaculato Cordi Mariae, quam peregit Papa Pius XII anno 1942 duabus alternantibus vicibus: primum in Allocutione, quam fecit ope radiophonicae transmissionis ad fideles Lusitaniae mense octobri istius anni et quam deinde complevit actu sollemni in Basilica S. Petri, quo totum genus humanum consecravit in ipsis sollemniis festo Immaculatae Conceptionis dicatis. Memoriale implorat a Summo Pontifice, ut laudatam consecrationem, quae a solo capite visibili Ecclesiae est peracta, repetere dignetur in aula Concilii in ordine collegiali et universali scilicet una cum omnibus episcopis totius orbis terrarum.

B. Maria Virgo, decursu tot saeculorum, quo sortes Nationis nostraeolvebantur, ostendit ad evidentiam factorum, quanta sit vis intercessionis eius in fovendis et colendis virtutibus et donis Spiritus Sancti ad tuendam terram nostram potenti sua protectione. Ipsi scriptores annalium religionis in terra nostra notant, populum nostrum periculo sic dictae reformationis protestanticae restitisse propter profundum cultum erga Virginem Mariam; et coetus sociales superiores nostrae Nationis mox se convertisse ad antiquam, nativam fidem et reli-

gionem, quia perdere noluerunt cultum Mariae, tributum Matri Dei et Hominum.

Neque aliter cogitamus hisce *nostris temporibus*, immo, nisi cotidiano usu et experientia, firmam fovemus fidem, unicam defensionem nostrae unitatis et salvationis pignus esse profundum cultum erga Matrem Dei et Hominum, erga Matrem totius generis humani, modo autem speciali, erga Matrem Ecclesiae.

Propterea ferventer cupimus ac volumus, ut in constitutione *de Ecclesia* caput de B.ma Virgine obtineat locum *suum*, id est *secundum*, et non octavum, qui locus secundus optime ordinatur ad cap. I, in quo res est de Ecclesiae mysterio.

Id exigit dignitas singularis B. Virginis Mariae, quae eidem competit iuxta Decretum Divinum, immediate post cultum divinum Iesu Christo tributum in Ecclesia, cum B. Virgo Maria sit Mediatrix omnium gratiarum, cum ipsa intercedat pariter inter Deum et populum Dei, de quo sermo fiet in cap. III.

Ipse tandem ordo logicus, quo tota materia de Ecclesia componitur, exigit hanc dispositionem. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ (A.A.S., 56, 1964, p. 37). ² Memoriale quod episcopi Poloni B.mo Patri miserunt, summa per capita exponit, quam auctoritatem theologi ac praesules in defendenda fide catholica necnon in moribus christianis custodiendis et denique in colenda virtute spei carpere potuerint, ex constanti et immutato cultu B. Mariae Virgini tributo in decursu saeculorum. Velim saltem indicare aliquos modos cultus Mariae, qui in sinu Ecclesiae nati sunt ad fovendam pietatem in populo Dei: ut adducam formam et titulum cultus a Societate Salesiana in Ecclesia instituti, qui laudat B. Mariam Virginem « Auxilium Christianorum ». Non possum omittere formam, quam Patres a Ss.mo Redemptore in exercitiis spiritualibus sequuntur, laudando in Maria Perpetuum eius Succursum. Neque oblivioni dare vellem illud servitium nobile, quo ii, qui sequuntur S. Grignon de Montfort, sese dant in servitum Mariae, quam dicunt servitum amoris. Veniam peto, nam honori mihi duco, non paucos viros egregios nationis meae in temporibus antiquissimis sese dedisse Mariae « in mancipium ». ³ denique in unaquaque parocia catholica. ⁴ episcopi Poloniae.

Secretarius generalis: Patres, qui nondum schedas suffragationis dederunt, dent quam citissime assignatoribus locorum, ita ut possit cognosci exitus suffragationis.

6

EM.MUS P. D. PAULUS AEMILIUS CARD. LÉGER
Archiepiscopus Marianopolitanus

Venerabiles Patres,

Novum schema capitis de Deipara Virgine sine dubio praecellit illud ultimi anni elapsi. Saepe enim manifesto apparet cura sequendi Sacram Scripturam ad singularem dignitatem Mariae munusque eius in Oeconomia Salutis describenda. Saepe etiam eminent optima intentio munus illud exponendi intra mysterium Christi Ecclesiaeque eius.

Tamen quasdam emendationes proponere intendo quibus textus aptior fieret ad renovationem fovendam in hac materia. Mihi enim, sicut et pluribus, apparet necessitas renovationis doctrinae atque cultus marialis. Renovatio illa, iam incepta apud theologos, attingere debet pastores et fideles, et hoc ultimum caput constitutionis *de Ecclesia* optimam occasionem praebet illam promovendi.

In observationibus meis loquar de tribus aspectibus renovandis: 1. de stylo adhibendo quando de Maria loquitur; 2. de modo exprimendi relationem Mariae ad Ecclesiam et singulariter de titulo *Mediatricis*; 3. de cultu mariali.

1. *De stylo adhibito in schemate.* Quoad stylum, renovatio desideratur quae consistit in adhibendis verbis accuratis et perspicuis formulisque sobriis ad vocationem Mariae exprimendam.

Communiter enim vigent, in praedicatione mariali, superlationis inconsultus usus et quaedam incuria veri sensus verborum et formularum. Captiosum est putare hyperbolas adiuvere fideles nostri temporis ad Mariam melius precandam dignitatemque eius intelligendam; huiusmodi stylo multi potius avertuntur. Ipsa sobrietate verborum et sermonis, fideles hodie fructuosius attinguntur.

Schema nostrum interdum redolet styli inflationem et, sub illo respectu differt ab aliis partibus constitutionis. Quandoque immerito multiplicantur verba, ampliantur formulae et tunc textus formam habet panegyricam. Quaedam exempla istius sermonis vitii ad secretariatum trado in scriptis ...¹, et spero caput de Maria, ipso suo stylo, pastoribus et fidelibus exemplar esse poterit.

2. *De relationibus Mariae ad Ecclesiam et singulariter de titulo *Mediatricis*.*

*Accuratio postulat praecisio in modo exprimendi relationes inter Mariam et homines.*²

Textus Concilii, qui est actus sollemnis Magisterii, loqui debet perspicue et accurate secundum Scripturam et traditionem. *Vitare ergo debet expressiones quae huic exigentiae strictioris doctrinae non respondent, etiam si communiter in sermone populari libenter adhibentur.*³

Nunc si textum in schemate propositum inspiciamus, vidimus, in art. 54, relationes Mariae in Ecclesia variis vocabulis exprimi. Virgo Maria dicitur « Mater hominum »; « ancilla Domini Redemptoris », « generosa socia »; dicitur « operi Salvatoris cooperari »; et tandem dicitur « Mediatrix ». Omnes illas appellationes attente perpendere debemus, tum quoad eorum originem, tum quoad eorum sensum, et secundum meliora studia theologica, antequam illas in textu conciliari consecremus.

Mihi autem liceat significare particulares difficultates quas titulus « Mediatrix » secumfert. Usus enim eius peculiarem nostram curam postulat.

Primo dicam titulum illum difficilem esse interpretatione et de facto explicationes diversas secundum auctores recipere. *Paucius et rare solus apparet in documentis ecclesiasticis.*⁴

Praeterea appellatio « Mediatrix » a fronte obstat affirmationi biblicae in qua Christus dicitur « Unicus Mediator », et propterea impedimentum infert et recto intellectui fidelium et dialogo oecumenico. Verum est contextum art. 54 explanationes dare ut confusio vitetur. Illa autem necessitas explicandi confirmat difficultatem et periculum rei. In usu quotidiano vitae Ecclesiae, in praedicatione, in inscriptionibus, in vocabulario populari, quando profertur appellatio « Mediatrix », contextus non amplius habetur.

Itaque ut vitetur etiam quaevis species oppositionis textui S. Pauli et transcendentiae mediationis Christi, meo iudicio melius est titulum in schema non introducere.

Illo modo, in art. 54 Concilium exponeret singulare munus intercessionis Mariae eiusque eminentem communionem in gratia Christi, sed, ob theologicas et pastorales difficultates, praedictus titulus non adhiberetur.

3. *De cultu erga Deiparam Virginem.* Opinione mea, textus propositus ad cultum marialem renovandum vim non habebit contra omnes abusus quos schema reprimere intendit. Etenim art. 55, dum aperte refrenat abusus sterilis affectus et vanae credulitatis, tamen nil expresse dicit de necessitate cultum marialem recte ordinandi. Loquitur tanquam si cultus marialis ex sese fideles duceret ad cognitionem, amorem et glorificationem Christi. Sane, affirmationes schematis verae sunt;

utrum autem non oriuntur a rerum consideratione nimis theoretica? Saepe enim accidit, sicut iam notabat card. Newman, *de facto* cultum populi christiani erga Mariam non sufficienter ordinari ad Deum vel ad Christum. Quod autem, ut scimus, obstaculum et impedimentum infert pluribus christianis et peculiariter fratribus separatis.

Itaque oporteret pastores et fideles monere ut in ipso exercitio cultus erga Deiparam Virginem, debitam ordinationem huius cultus ad Deum et ad Christum servent. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ (cf. Adnexum I). ² Renovatio etiam desideratur de modo exprimendi relationes Mariae cum hominibus in Ecclesia. Opportunum et necessarium est caput de B. Virgine tractare de illis relationibus. Illa autem quaestio muneris Mariae in opere Redemptionis est difficillima conceptu et expressione. Omnes enim sciunt Scripturae textus qui illam Mariae associationem cum Redemptore fundant, pauciores esse et, eventa narrantes, munus Mariae non expresse qualificare. Ab omnibus etiam noscatur non esse, salvis rarioribus exceptionibus, vocabula firmiter in traditione recognita ad munus Mariae in Ecclesia exprimendum. Sane praedicatio communis et praesertim sermo popularis profuse et libenter adhibent varias locutiones. Attamen illae locutiones non proponuntur ut stricte doctrinales et diversiter interpretantur et accipiuntur in multis theologorum disputationibus. Quando ergo agitur de vocabulo adhibendo in constitutione doctrinali, difficultas in usu verborum apparet in tota sua complexitate et maxima prudentia requiritur. Etenim. ³ deest. ⁴ deest.

Adnexa I:

Pag. 197, lin. 28: « *longe antecellit* ».

Pag. 198, linn. 4-6: « *ut supereminens prorsusque singulare ... et exemplar spectatissimum salutarum ...* ». Lin. 13: « *sedulo intendit* ».

Pag. 199, lin. 29: « *Singularis prorsus* ».

Pag. 201, lin. 15: « *vebementer condoluit* ».

Pag. 202, lin. 23: « *singulariter prae aliis* ». Lin. 28: « *singulari prorsus modo* ». Lin. 34: « *sub cruce incunctanter sustinuit* ». Lin. 37: « *multiplici intercessione* ».

Pag. 204, lin. 13: « *in summum incarnationis mysterium* ». Linn. 36-37: « *mirabiliter crebuit in veneratione et dilectione, in invocatione et imitatione* ».

Pag. 205, lin. 5: « *singularis omnino* ».

Pag. 206, lin. 4: « *simillimam praedicant* ».

II. Animadversiones particulares:

Pag. 197, linn. 9-17. A primis ad ultima verba illius sententiae, non habetur nexus logicus et verba Canonis Missae non videntur citari nisi ut introducat ad sequentem paragraphum.

Pag. 198, linn. 6-7. Opportune hic vitatur expressio « *mater Ecclesiae* » quae multas difficultates praebet.

Pag. 198, lin. 15. Loco « *Corporis mystici* », dicatur « *Ecclesiae* », sicut factum est in titulo art. 54: « *De B. Virgine et Ecclesia* ».

Pag. 198, linn. 17-24. Propono ut deleantur lineae illae quae non sunt necessariae in textu constitutionis. Etenim verum et evidens est de omni textu conci-

liari Sacrosanctam Synodum « in animo non habere proponere completam doctrinam ». Talis affirmatio, si retinenda videatur, potius ponatur in relatione.

Pag. 199, linn. 9-14. Haec formulatio mihi non placet. Insolitum est dicere: « Cum Maria ... complentur tempora et nova instauratur Oeconomia ». Formula huiusmodi dici non deberet nisi de ipso Christo. Sua humili acceptatione, suaque eminente gratia et sanctitate, Maria Virgo potius apparet ut prima testis primaque redempta Novae Aetatis.

Pag. 199, lin. 20 et pag. 202, lin. 20. « Praedestinata » verbum scholae factum est et opportune omitti posset.

Pag. 200, linn. 5-18. Multiplicantur citationes Patrum de eadem re, quod videtur non convenire textui conciliari; potius ponantur in notis.

Pag. 201, lin. 36. Titulus reginae non videtur ita clarus ut obiectum esse possit declarationis conciliaris. Quonam enim sensu Virgo Maria dicitur « Regina universorum »? Haec expressio est valde analogica.

Pag. 202, lin. 1. Melius est vitare formulam « ancilla Domini *Redemptoris* » quae in titulo adhibetur. Etenim in verbis Mariae: « Ecce ancilla Domini », verbum « Domini » refert ad Deum qui angelum suum misit.

Pag. 202, linn. 2-3. Loco dicendi « secundum absolutam verborum Apostoli significationem », dicatur « secundum verba Apostoli ». Etenim formulatio schematis videtur minuere et lenire sensum verborum S. apostoli, quod non decet.

Pag. 204, linn. 16-21. Haec sententia est obscura.

Pag. 205, linn. 30-33. Ea quae hic dicuntur de imaginibus iam suo proprio loco dicta sunt pag. 185, linn. 8-9. Repetitio inutilis esset nam non habetur periculum generale in hac materia.

Pag. 205, lin. 34. Deleatur verbum « falsa »; quaecumque superlatio vitanda est et speciatim a theologis.

Pag. 206, linn. 22-28. Haec evocatio cultus Mariae apud fratres separatos et speciatim apud orientales sane a bona intentione provenit. Videri autem potest, et peculiariter ubi orientales ab aliis distinguuntur, sicuti iudicium negativum erga alios. Haec « distributio palmarum » etiam orientalibus odiosa esse potest. Merita fratrum separatorum modo subtiliori dicuntur in capite « de populo Dei », pp. 36-37.

Pag. 207. Paragraphus ultima capitis et ipsae constitutionis formulatur sicut preces. Quaestio poni potest: utrum hic est modus proprius terminandi constitutionem doctrinalem? Praeterea non facile apparet nexus inter « fidelitatem » et incrementum fidei et spei; item non patet nexus inter « prudentiam » et munus testis et ministrae adventus; item nexus inter « clementiam » et ardorem apostolicam.

Propono ut illa paragraphus deleatur.

7

EM.MUS P. D. IULIUS CARD. DOEPFNER

*Archiepiscopus Monacensis et Frisingensis**Venerabiles Patres,*

Approbantibus ...¹ 90 Patribus conciliaribus linguae germanicae, *et Scandiae*,² quorum nomina in folio ...³ habentur, proponuntur hae animadversiones circa caput *nostrum*.⁴

I. Caput « De B. Maria Virgine Deipara ...⁵ » in genere placet. Solidam et pacificam expositionem Mariologiae exhibet, quae ab omnibus tuto admitti potest. *Non* optatur, ut de mediatione B. Mariae Virginis insuper plura dicantur, quia secus quaestiones vere disputatae evitari iam nequeant, nisi forsitan *haec terminologia totaliter omittatur, uti iam optaverunt aliqui Patres et certe optabunt alii*.⁶ Sed desiderantur adhuc quaedam additiones et praecisiones.

II. Imprimis exoptantur, quae sequuntur:

1. *Ad pag. 197, lin. 23.* Loco verborum « sublimiore modo redempta », dicatur: « effectus redemptionis sublimiore modo particeps facta ». Nam non agitur de aliquo discrimine in activa causatione redemptionis qua tali, sed de discrimine in terminis et effectibus huius causationis...⁷

2. *Ad n. 53, par. 1, « De Matre Messiae in Vetere Testamento » ...⁸*: Fortasse haec paragraphus aliis quibusdam ideis, imprimis imagine biblica Virginis Israël, ditari potest. Si placuerit, scribatur loco pag. 199, linn. 7-9: « Haec praefiguratur in electis matribus antiqui populi Dei, imprimis in Sara et Anna misericordia divina matribus constitutis ...⁹. Haec etiam quaeritur a Deo in Virgine Israël, quam caritate perpetua dilexit ...¹⁰; haec apparet in humilibus electi populi, in quibus reliquiae illae manent, quas Deus sese salvaturum promisit ...¹¹. Haec salutabatur in illa Iudith ...¹², in cuius infirmitate virtus ad salvandum populum Dei perficiebatur. Et sic in ea illustratur mysterium salutis divinae, quae non ex virtute hominum, sed ex superabundantia misericordiae divinae est, quae, praeveniente nos, “ exaltavit humiles... et divites dimisit inanes ” »...¹³.

3. *Ad pag. 199, lin. 26.* Post verbum « Deiparam » inseratur sequens parenthesis: « ... Deiparam, *quamquam et ipsam credentem et peregrinantem, appellarunt...* ». Nam secus *contra Scripturae testimonium imago B. Mariae Virginis nobis daretur*.¹⁴

4. *Ad pag. 199, linn. 27-29.* Deleatur phrasis « quasi a Spiritu Sancto plasmata novamque creaturam formatam », quia secus insinuari videri potest, B. Mariam Virginem et Christum non venisse in *nostra* carne.

5. *Ad n. 53, par. 4, « De B. Maria Virgine in ministerio publico Iesu » ...*¹⁵ Quidam textus biblici, scil. *Io.* 2, 4; *Mc.* 3, 31-35; in Evangelio Lucae, 11, 27 s., adhuc explicitius respiciendi essent, ut praeoccupentur obiectiones a parte fratrum a nobis seiunctorum expectandae. Quod fieri potest v. g. inserendo in pag. 201, lin. 12, verba haec: « Si vero B. Virgo in vita Christi terrestri aliquatenus a filio separata apparet ...¹⁶, fideliter peregrinationem fidei ...¹⁷ sustinuit usque ad horam Domini ...¹⁸. Et sic est vere Mater fidei omnium nostrum, quia et ipsa in illa fide praecessit nos, qua renascimur et sumus filii Dei ...¹⁹ ».

6. *Ad n. 54, pag. 202: « De Beata Virgine et Ecclesia ...*²⁰ »: *Generale* fundamentum pro speciali functione B. Mariae Virginis, quod habetur in mutua relatione membrorum Corporis mystici, explicite breviter attingi deberet. Unde in ...²¹ pag. 202, lin. 7, inserantur verba fere sequentia: « In Corpore Christi autem fideles Spiritu Dei ita ut membra consociantur, ut in opere salutis unusquisque ab omnibus dependeat et nullus sibi soli vivat, sed uniuscuiusque gratia divinitus data omnibus membris prosit et omnes sibi invicem serviant. Totus ergo Christus, caput et membra, est medium illud salutis, ex quo vita aeterna provenit hominibus. In quantum ergo Christi sumus, participes facti sumus eius virtutis eiusque servitii pro hominibus. Hoc in Maria, Matre fidelium, in qua totum Ecclesiae munus anticipatur et recapitulatur, singulari modo impletum est. Mariae igitur maternum munus... *et reliqua*²² ».

Haec si dicerentur, non obscuraretur singularis functio, quae convenit B. Virgini et quae explicite asseritur, sed assignaretur generalis et ultima radix, ex qua veritas ista et consequitur et illustratur. Hinc esset spes fore ut etiam fratres a nobis seiuncti videant hanc doctrinam derivari a veritate Corporis mystici...²³

*Alias quoque emendationes minoris momenti sed notabiles tradentur in scriptis secretariatui.*²⁴ Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ et iubentibus. ² deest. ³ adnexo. ⁴ VII (vel VIII) schematis *de Ecclesia*. ⁵ in mysterio Christi et Ecclesiae. ⁶ hic titulus totaliter omittatur. ⁷ (in redemptione subiectiva). ⁸ (p. 198 s.). ⁹ (cf. *1 Sam.* 2, 1 ss.; *Lc.* 1, 46-48; *Gen.* 30, 13; *Lc.* 1, 48). ¹⁰ (cf. *Ier.* 31, 3). ¹¹ (cf. *Is.* 6, 3; 4, 3; 11, 11; 28, 5 s.; 30, 17; *Mich.* 2, 12; *Soph.* 3, 12; *Lc.* 1, 48. 51 s.). ¹² (*Iud.* 13, 23 s.; *Lc.* 1, 42). ¹³ (*Lc.* 1, 52 s.). ¹⁴ laus

Virginis fratribus a nobis seiunctis videbitur incredibilis et contra Scripturae testimonium. ¹⁵ (pag. 201, lin. 12). ¹⁶ (*Io.* 2, 4; *Mc.* 3, 31-35; *Lc.* 11, 27 s.). ¹⁷ (*2 Cor.* 3, 6). ¹⁸ (cf. *Io.* 2, 4; 12, 23; 12, 27; 16, 4, 21; 17, 1; 19, 27). ¹⁹ (cf. *Rom.* 4-5, 1). ²⁰ (imprimis ad pag. 202, lin. 7). ²¹ n. 54. ²² (continuatur textus pag. 202, lin. 8). ²³ quam et ipsi profitentur. ²⁴ III. Praeterea desiderantur sequentes emendationes minores:

1. Ad pag. 197, lin. 10. Loco « continuatur » scribi poterit « *repraesentatur* ». Nam Ecclesia iuxta terminologiam traditionalem potius est repraesentatio quam continuatio mysterii salutis, quippe quod in Christo culmen suum ultimum iam obtinuerit.

2. Ad pag. 197, lin. 21. Loco « ut vera Mater » dicatur « vere ut Mater », quia non agitur de aliqua oppositione inter veram et falsam Matrem Christi.

3. Ad pag. 205, lin. 33. Perutile esset, si pag. 205, lin. 33 etiam aliquid de spiritu oecumenico, in quantum possibile est, servando in theologia, praedicatione, veneratione B. Virginis diceretur, imprimis ut respectus habeatur ad traditionem marianam orientalium, ne de improvviso etiam in hoc campo separatio inter orientem et occidentem fiat. Tale periculum ex ultimis decenniis adest, quia theologia conceptualis et conclusionistica, quae apud nos etiam in Mariologia vigere coepit, apud orientales nullo modo comprehenditur. Posset inseri: « Tota theologia, praedicatio, cultus B. M. V. fiat semper in spiritu vere oecumenico, respectu habito imprimis etiam traditionum venerandarum Ecclesiarum Orientalium ».

4. Ad pag. 207, linn. 21-23. « ardorem ... incunctanter explere » vox inusitata et inepta esse videtur stilistice. Melius forte dicatur: « ardore ... iugiter urgeamur ».

[*Subscripserunt etiam*] exc.mi PP. DD. Amman, ep. tit. Petnellissensis, Arkfeld, vic. ap. Vevakensis, Aufderbeck, ep. aux. Fuldensis, Baaken, ep. aux. Monasteriensis, Bengsch, arch.-ep. Berolinensis, Biestl, sup. gen. M.S.F., Bolte, ep. Fuldensis, Brechter, praes. Congr. Ottiliensis O.S.B., Bühl, ep. tit. Methonensis, Buchholz, praef. ap. Shihtsienensis, Buchkremer, ep. aux. Aquisgranensis, Chang, ep. tit. Cianensis, Cleven, ep. aux. Coloniensis, Cobben, ep. Helsinkiensis, Döpfner, card. arch. Monacensis et Frisingensis, Duchack, vic. ap. Calapanensis, Emanuel, ep. Spirensis, Ferche, ep. aux. Coloniensis, Frings, card. arch. Coloniensis, Frotz, ep. aux. Coloniensis, Fürstenberg, ep. Abercornensis, Gnädinger, ep. aux. Friburgensis, Graber, ep. Ratisbonensis, Gran, ep. coad. Osloensis, Grimm, ep. Zinceuensis, Hasler, ep. S. Galli, Hengsbach, ep. Essendiensis, Hiltl, ep. aux. Ratisbonensis, Hoeck, abb. praes. Congr. Bavaricae O.S.B., Höhne, vic. ap. Rabaulensis, Hofmann, ep. coad. Passaviensis, Jäger, arch. Paderbornensis, Janssen, ep. Hildesheimensis, Häring, ep. Scioceuensis, Höffner, ep. Monasteriensis, Kampe, ep. aux. Limburgensis, Kempf, ep. Limburgensis, Kempf, ep. aux. Herbipolensis, Kaiser, prael. null. Caraveliensis, Kelleter, ep. Bethlehemensis, Köstner, ep. Gurgensis, Laszlo, ep. Sideropolitanus, Landersdorfer, ep. Passaviensis, Lenhardt, ep. aux. Bambergensis, Leiprecht, ep. Rottenburgensis, Lommel, ep. Luxemburgensis, Koberger, sup. gen. Congr. Lat. Austriae, Macheiner, ep. aux. Salisburgensis, Mangers, ep. Osloensis, Niederberger, abb. praes. Congr. Helveticae O.S.B., Pachowiak, ep. aux. Hildesheimensis, Pietsch, ep. aux. Secoviensis, Pietrulla, ep. Tabaraoensis, Pohlschneider, ep. Aquisgranensis, Pryzklenk, ep. Januariensis, Reetz, praes. Congr. Beuronensis O.S.B., Reuss, ep. aux. Moguntinus, Riha, abb. praes. Congr. Austriae O.S.B., Rohrachter, arch. Salisburgensis, Rosenhammer, ep. vic. ap. Chiquitosensis, Schaffran, ep. aux. Vratislaviensis, Schick, ep. aux. Fuldensis,

Schmidt, ep. aux. Trevirensis, Schröder, ep. aux. Osnabrugensis, Schröffer, ep. Eystettensis, Schoiswohl, ep. Secoviensis, Sedlmeier, ep. aux. Osnabrugensis, Simons, ep. Indorensis, Schneider, arch. Bambergensis, Schu, ep. Ienceuensis, Stangl, ep. Herbipolensis, Stein, ep. aux. Trevirensis, Spülbeck, ep. Missnensis, von Streng, ep. Basileensis, Taylor, ep. Holmiae, Tenhumberg, ep. aux. Monasteriensis, Stimple, ep. Augustanus Vindelicorum, Volk, ep. Moguntinus, Wechner, ep. aux. Oenipontanus, Wehr, ep. Trevirensis, Weigl, ep. Ikelaensis, Westermann, ep. Sambalpurenensis, Vonderach, ep. Curiensis, Verschuren, ep. coad. Helsinkiensis, Wittler, ep. Osnabrugensis, Wiesen, prael. null. SS. Incarnationis et Paranensis Superioris, Wember, vic. ap. Norvegiae Sept., Zauner, ep. Linciensis, Zimmermann, ep. aux. Augustanus Vindelicorum, Zak, ep. S. Hippolyti.

8

EM.MUS P. D. RADULFUS CARD. SILVA HENRIQUEZ

Archiepiscopus S. Iacobi in Chile

Venerabiles Patres,

Loquor non tantum nomine meo, sed etiam nomine em.mi P. card. Humberti Quintero, arch. Caracensis in Venezuela, et *quadraginta trium*¹ aliorum Patrum ex America Latina.

Liceat nobis gratias agere omnibus membris commissionis conciliaris de doctrina fidei et morum, tum Patribus tum peritis, qui indefesso labore caput hoc de B. Maria Virgine aptaverunt ut insereretur constitutioni *de Ecclesia*.

Omnes novimus materiam huius capituli non paucis esse obnoxiam difficultatibus, ideoque fere impossibile esse ut omnibus et in omnibus placeat. Censemus tamen, re animo pacato considerata, textum Patribus oblatum servare aequilibrium et proinde nobis acceptabilis videtur, prae oculis habitis sequentibus rationibus:

1. Expositio doctrinae huius capituli sapienter intendit ea quae clare traditionalia sunt proponere, abstinens a novis definitionibus, quin ea quae ad catholicam doctrinam indubie pertinent ullo modo obscurantur vel minui videantur. Valde placet quod dicitur de valore sententiarum theologorum hucusque propositarum, quae manent in suo iure, quin Concilium intendat quaestiones disputatas dirimere. Cum vero expositio catholicae doctrinae formulas aliquantulum diversas induere possit, salva semper substantiali identitate, apud Ecclesias orientales et apud Ecclesiam latinam, videtur omnino necessarium ut in proponenda doctrina de B. Maria Virgine talibus utamur expressionibus quae possint ab omnibus tanquam propriae acceptari. Nostro humili iudicio textus oblati satisfit in genere huic desiderio.

2. Divina maternitas B. Mariae Virginis sufficienter exhibetur tanquam fundamentum doctrinale totius capituli. Iam ab antiquissimis temporibus Patres B. Virginem titulo Dei Genitricis salutaverunt; haec appellatio, ut omnes norunt, in oriente usitata est iam a saec. IV. In genere nobis placet modus quo theologia de B. Maria Virgine in hoc capite proponitur, quia altissima dona a Deo Virgini concessa intuitu eius maternitatis elargita exhibentur.

3. Hoc caput utitur Sacris Scripturis ampliori modo ac prius schema. Attamen animadvertendum est textus sacer pluries citari non ad litteram, sed ad sensum, et haec est ratio cur allusiones fiant sub particula « confer ». Hoc autem non significat quod in dubium revocetur sensus litteralis omnium citationum. Sunt nihilominus casus in quibus sensus litteralis non satis constare videtur ...², saltem in contextu in quo adhibetur. Ad tollendam hanc ambiguitatem simulque ad textum conciliarem ditandum, desideratur ut loci qui in sensu litterali adhibentur, ad litteram citentur, omissa particula « confer », quae reservari posset pro iis textibus in quibus sensus aliquatenus ampliatur vel cum interpretatione additiva sacrae traditionis accipitur. Insuper exoptamus ut totum caput ad aliquam subcommissionem biblistarum tradatur ad melius illud perficiendum in usu Sacrae Scripturae.

4. Maxime placet quod apertis verbis dicatur unicam esse Christi mediationem, cui in ordine eidem proprio nulla alia addi potest. Haec enim declaratio necessaria videtur nam, etsi pertineat ad fidem et luculenter constet in Scripturis, interdum in devotione nonnullorum fidelium obscuratur. Accidit insuper ut non pauci praedicatores multa de mediatione B. Mariae Virginis loquentes, parum de Christi mediatione proferant. Sic deviatio gignitur pro fidelibus et scandalum pro aliquibus fratribus a nobis seiunctis, quod quidem tum ex amore veritatis tum ex officio caritatis remove debemus.

Quod autem dicitur in textu de directa unione christifidelium cum Domino, valde opportunum est, ne quis cogitet Christum esse veluti natura sua magis longinquum a nobis quam *Maria*.³ Revera salutaris influxus Matris nostrae ita concipiendum est ut ipsa adjuvet intimiorem unionem nostram cum Christo.

5. Bene exponitur doctrina de influxu B. Mariae Virginis in omnium hominum salutem. Notum est non parvas differentias dari inter catholicos circa hunc influxum. Textus sobrie loquitur de mediatione Virginis; nam non videtur opportunum ut hoc Concilium nimis immoretur in extollenda ac definienda ista voce, quae abhinc aliquot annos una tantum erat inter alias uti « patrociniū », « advocata », « auxiliū christianorum », « Mater misericordiae », etc.

6. Opportune loquitur de B. Maria Dei Genitrice tanquam de imagine eschatologica Ecclesiae; haec idea omnino congruit cum iis quae de Ecclesia caelesti in capite praecedenti dicta sunt. Mater Dei pertinet enim ad primitias et est validissimum signum victoriae Christi, quae gradatim manifestatur et nonnisi in Die Domini perfecta erit.

His positis, hoc est iudicium nostrum: caput in genere nobis placet. Tamen, nonnullae emendationes inducendae sunt, quas quidem pro singulis locis a nobis factas, scripto trademus. Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ 38. ² (e. g. pag. 200, lin. 24; pag. 201, lin. 21; pag. 204, lin. 7). ³ Mariam.

[*Subsignaverunt etiam*] *Ex Venezuela:* em.mus D. card. Humbertus Quintero, arch. Caracensis; *ex Argentina:* Antonius Aguirre, ep. S. Isidori; *ex Chilia:* Emmanuel Sanchez, arch. Ss.mae Conceptionis, Aemilius Tagle, arch. ep. Vallisparadisi, Emmanuel Larrain, ep. Talcensis, Ioannes Franciscus Fresno, ep. de Copiapó, Helladius Vicuña, ep. de Chillán, Ioseph Emmanuel Santos, ep. de Valdivia, Franciscus Valdés, ep. de Osorno, Alexander Duran, ep. S. Caroli de Ancud, Augustus Salinas, ep. Linarensis, Ioseph A. Castro, ep. S. Philippi de Aconcagua, Franciscus Valenzuela, ep. de Antofagasta, Radulfus Silva, ep. aux. Rancaguensis, Ioseph Valle, ep. tit. aux. de Iquique, Franciscus Gillmore, ep. tit. de Auzia, Aloisius Yáñez, ep. S. Mariae de los Angeles, Alexander Menchaca, ep. tit. de Pinara, Carolus G. Hartl, vic. apost. de Araucanía, Carolus Oviedo, ep. aux. Ss.mae Conceptionis, Raimundus Salas, prael. null. de Arica; *ex Colombia:* Vincentius Roig V., ep. tit. de Arad; *ex Aequatoria:* Caesar A. Mosquera, arch. de Guayaquil, Leonidas Proaño, ep. de Riobamba, Sylvius Haro, ep. de Ibarra, Benignus Chiriboga, ep. de Latacunga, Victor Garaygordobil, ep. tit. de Pudentiana; *ex Paraguay:* Hannibal Mena Porta, arch. Assumptionis, Raimundus Bogarin, ep. S. Ioannis de las Misiones, Angelus Muzzolon, vic. ap. de Chaco (Paraguay), Aemilius Sosa, ep. tit. Sergentinus, Iulius Laschi, ep. Conceptionis; *ex Uruguay:* Alfredus Viola, ep. Saltensis, Aloysius Baccino, ep. S. Ioseph, Robertus Caceres, ep. de Melo, Carolus Partelli, ep. de Tacuarembó, Hannibal Maricevich, ep. coad. de Villarrica, Michael Balaguer, ep. tit. Castellus Minoris, Marcellus Mendiharar, ep. coad. Saltensis, Laurentius Cabrera, ep. de Mercedes.

9

EM.MUS P. D. AUGUSTINUS CARD. BEA

Em.mi et exc.mi Patres conciliares,

Antequam mentem meam de schemate hoc pressius exponam, duo praemittere liceat.

1. *Laete*¹ agnosco optimas qualitates schematis *reformati*.² Sicut ex relatione *proposita*,³ ita etiam ex textu ipso...⁴ nobis proposito, luculenter apparet maximum adhibitum fuisse studium, ut amplissima

materia, quantum fieri potest, breviter perstringeretur et contextui, scil. constitutioni *de Ecclesia*, responderet. Nullum est dubium ita confectam esse summam mariologiae magni momenti...⁵

2. Liceat porro monere in iis, quae de schemate vel eiusdem singulis partibus exponam, non agi de devotione personali sive mea sive aliorum, sed potius et unice de quaestione, num schema tale sit, ut et fini a Concilio intento et bono Ecclesiae et animarum respondeat necne, i. e., num ea proponat quae hodie bonum Ecclesiae *et animarum*⁶ exigit, et num hoc fiat *eo*⁷ modo qui ab eodem bono exigitur, num omnia et singula ita matura et theologice sufficienter probata sint, ut a maxima auctoritate Ecclesiae, i. e. a Concilio Oecumenico, *rite proponi et exponi*⁸ possint.

Addo exemplum: omnino admitto doctrinam de B. Virgine Mediatrix, prout ipsa in documentis Magisterii Ecclesiae inde a Leone XIII proponitur...⁹. Sed omnino alia est quaestio utrum haec doctrina hucusque in Ecclesia, *uti postulatur*,¹⁰ « ad plenam lucem perducta sit », i. e. utrum impleatur illa condicio, quae *adeo*¹¹ egregie in introductione schematis ponitur, ut...¹² doctrina a Concilio proponi possit. Item alia est quaestio quo modo, quibus argumentis, e Sacra Scriptura, ex Patribus, haec doctrina fulciatur vel fulciri debeat, ut a Concilio digno modo proponi possit. Puto hanc distinctionem tum pro recta intelligentia eorum quae dicam, tum pro tota discussione huius capituli, *summi esse momenti*.¹³

His positus, de schemate haec animadvertenda censeo:

1. In pluribus punctis non observatur intentio, quae initio schematis exprimitur, scil. Concilium non habere in animo « quaestiones labore theologorum nondum ad plenam lucem perductas dirimere »...¹⁴. En exempla: affirmatur B. Virginem prophetice adumbrari « in promissione, lapsis in peccatum primis parentibus data, de victoria super serpentem » *etc.*¹⁵... Iamvero quicumque rei profundius studuit, novit de hac re inter *ipsos*¹⁶ catholicos etiam nunc sat acriter disputari eamque minime « ad plenam lucem » perductam esse.

Idem dicendum est de iis, quae dicuntur de S. Ioanne apostolo quatenus sub cruce fuit figura fidelium. *Etiam de hac re multum controversatur*.¹⁷ Idem, mea quidem *humili*¹⁸ sententia, dicendum videtur, *ut iam innui*,¹⁹ etiam de iis quae schema dicit de B. Maria Virgine « Mediatrix », non *quod*²⁰ doctrina non sit vera, sed quia ipsa quoque in Ecclesia nondum ad plenam lucem perducta *sit*.²¹ ...²² Nequaquam dubium est, quin B. Maria Virgo, utpote Mater nostra, paratior sit ad intercedendum pro *nobis*²³ filiis suis, *paratior quam omnes alii, et quod eiusdem*²⁴ intercessio, devote et cum fiducia invocata, efficacior sit omni

alia *intercessione*.²⁵ Tamen consultius videtur in documento conciliari omittere vocem « Mediatrix », quippe quae periculum creet ne ab ipsis fidelibus *catholicis*²⁶ non recte intelligatur et christianis a nobis seiunctis *serias, vere serias*,²⁷ difficultates paret. Haec salvo meliore iudicio.

2. Placet in schemate dari theologis et praedicatoribus admonitionem, pag. 206²⁸: « Sedulo arceant quaecumque sive in dictis sive in factis fratres seiunctos in errorem circa veram Ecclesiae doctrinam inducere possent » ...²⁹. Attamen, dixerim causam unitatis christianorum et amorem cum veritatis tum fratrum seiunctorum tanti esse momenti, ut sola aliqua negativa admonitio minime sufficiat. Revera contextus in quo habetur haec admonitio optimam praebet ansam aliquid magis positivum dicendi, scil.: ut praesertim doctrina de B. Maria Virgine eo modo proponatur, iis argumentis e Sacra Scriptura et *antiqua traditione*³⁰ fulciatur, ut hi fratres eius sensum eiusque fundamenta biblica et theologica facilius percipiant. Demum ubi est sermo de cultu B. Mariae Virgini praestando, utilissimum esset enixe commendare ut omnes studeant, ut devotio erga B. Virginem sit vere *christocentrica*, i. e., ut appareat eam eo tendere idque efficere, ut fideles — exemplo B. Virginis *ipsius*³¹ eiusque ope — arctius Christo adhaereant ac in constabiliendo Regno Dei in terris et hominum in cordibus efficaciter coeorentur...³²

Addam insuper ipsum hoc caput de B. Virgine hac in re suo exemplo praeire debere. En exempla: Schema optime quidem hoc modo processit in explicanda Annuntiatione ope testimoniorum e Ss. Irenaeo, Cyrillo ...³³, Epiphanio, Hieronymo. Similiter agit in explicanda doctrina de B. Virgine tamquam typo Ecclesiae. Sed in permultis aliis quaestionibus *quae proponuntur*,³⁴ iisque *interdum*³⁵ magni momenti, minime hoc praestitit. V. g., in explicanda participatione B. Virginis in Sacrificio Christi in Cruce ...³⁶; item in explicanda significatione theologica et ecclesiologica textus de dictis Domini ad B. Virginem et S. Ioanem sub Cruce. Idem dicatur de pluribus aliis textibus, qui in schemate nulla addita probatione explicantur in determinato sensu ac si sint *ex solo textu* per se evidentes ...³⁷. *Fortasse aliquis dicit*³⁸: schema ...³⁹ debere esse breve, nec omnia *dici*⁴⁰ posse. Omnino *hoc concedo*,⁴¹ et proinde dico: ne proponantur *multa particularia* quae probare opus sit, sed exponantur pauca principia *fundamentalia* in quibus tota doctrina innititur, quaeque omnia alia illuminent et declarent, eaque fulciantur sufficientibus argumentis, uti optime factum est in schemate relate ad munus B. Mariae Virginis in Annuntiatione.

3. In pluribus punctis doctrina *magis clare et praecise* exponenda videtur. Pono unum aliudve exemplum. Dicitur aliquo loco cultum

B. Virgini praestitum « essentialiter differre a cultu adorationis », qui Verbo incarnato et Ss.mae Trinitati praestatur ...⁴². Nonne hic abstractus modus loquendi, etsi theologice fortasse exactus sit,⁴³ facillime fratres seiunctos in errorem inducere potest? *Etiam animalia bruta habent animam quae essentialiter differt ab anima hominis. Sic possit dici schema concedere praestari cultum adorationis B. Mariae Virgini, sed essentialiter diversum, sicut anima bruti essentialiter est diversa ab anima hominis, sed est anima.*⁴⁴ Proinde potius loquendum esset de infinita distantia, qualis vere est, inter cultum B. Virgini praestitum...⁴⁵

Moderator: Em.me Pater, tempus tuum actum est.

Orator: *Liceat tantum conclusionem proferre.*⁴⁶ 1. Quaero an non posset melius aptari suo fini et contextui, scil. constitutioni *de Ecclesia*. Porro, *puto caput satis*⁴⁷ profunde retractari debere, ut vere respondeat suo fini, ut res clare et praecise exponantur...⁴⁸ Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ Sincere et cum simplicitate. ² deest. ³ annexa. ⁴ — immo e duplici textu — ⁵ Non addo plura in laudem, ne contra modestiam offendere videar, eo quod ego unus opus a tantis theologis et Patribus confectum laudibus cumulare audeam. ⁶ deest. ⁷ deest. ⁸ proponi. ⁹ (cf. schema nota n. 18). ¹⁰ deest. ¹¹ deest. ¹² aliqua. ¹³ maximi momenti esse, ne laudabiles affectus devotionis propriae serenitatem et claritatem discussionis in alterutram partem obscurant. ¹⁴ (pag. 198, lin. 18). ¹⁵ (cf. *Gen.* 3, 15) (pag. 199, lin. 2). ¹⁶ deest. ¹⁷ (p. 201, linn. 15 ss.). ¹⁸ deest. ¹⁹ deest. ²⁰ quia. ²¹ est. ²² Brevitatis causa praetermitto alia similia exempla, quae scripto commissioni significavi. ²³ deest. ²⁴ eiusque. ²⁵ deest. ²⁶ deest. ²⁷ deest. ²⁸ deest. ²⁹ (pag. 206, linn. 5 ss.). ³⁰ traditione, inde ab antiquissima. ³¹ deest. ³² Nonne hoc amantissimae Matri omnium Christi fratrum egregie placebit? ³³ Hierosolymitano. ³⁴ deest. ³⁵ deest. ³⁶ (pag. 201, linn. 15 ss.). ³⁷ Sic v. g. in iis quae dicuntur de sanctificatione S. Ioannis Baptistae in utero matris suae, de Virgine infantem divinum pastoribus et Magis ostendente (pag. 200, linn. 25 ss.). In hoc ultimo casu v. g. ex usu orientalium potius supponendum esset S. Ioseph tanquam familiae divinae caput cum personis extraneis egisse. Nonne hic modus agendi falsam ideam fratribus seiunctis praebere posset, scil. Ecclesiam catholicam doctrinam suam ingenua quadam exegesi, sine sufficiente sensu critico fulcire? ³⁸ Dicit aliquis. ³⁹ necessario. ⁴⁰ argumenta proponi. ⁴¹ consentio. ⁴² (pag. 205, linn. 5 ss.). ⁴³ esse possit. ⁴⁴ Uti scitis, nos catholici identidem ab illis accusamur ac si B. Virgini cultum adorationis praestaremus. Schema autem concedere videtur ei praestari cultum adorationis, utique essentialiter diversum. ⁴⁵ et adorationem Deo praestitam. Simile quid dicatur de admonitione, quae habetur in schemate scilicet Beatam Virginem nullatenus « ut aequalem Filio suo » proponendam esse (pag. 206, lin. 2). Etiam hic potius de infinita distantia loquendum esset.

In exponenda doctrina de B. Virgine typo Ecclesiae dicitur de Ecclesia: « et ipsa est et virgo, quae fidem Sponso datam integre et pure servat, et imitans

Dominí sui Matrem, quoniam corpore non potuit, mente tamen et mater est virgo » (pag. 203, linn. 39 ss.). Hic textus saltem prima facie suggerere videtur Ecclesiam habendam esse ut virginem, quia fidem Sponso suo Christo servat. Iamvero hinc sequitur quidem ipsam esse sponsam eamque fidelem Christi, sed nihil sequitur de eius *virginitate*. Ergo deest in textu explicatio ideae principalis quod scil. Ecclesia sit virgo et proinde hac quoque in re antitypus B. Virginis. Forte responsum in eo quaerendum est, quod Ecclesia, cum generat filios suos, hoc facit, « neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri » sed — uti B. Virgo ipsa — e Spiritu Sancto.

4. *Ultimum punctum*. Candide fateor me expectavisse totum hoc caput agere *directe et formaliter* de B. Virgine in *sua relatione* ad Ecclesiam, prout postulatur etiam ab ipso capitis contextu scil. a constitutione *de Ecclesia*. Iamvero schema hoc thema non aggreditur nisi in secunda capitis parte (n. 54), post propositas quinque columnas quae de aliis quaestionibus agunt. Utique quae in hac prima parte capitis dicuntur minime superflua sunt, sed *sub aspectu hoc capiti proprio* tractari et exponi deberent. Quod, mea quidem sententia omnino possibile esset. Sicut Divinus Redemptor quaecumque agit inde a sua conceptione, ea agit tamquam Caput pro Ecclesia, eius Corpore mystico, ita etiam eius « alma sociá » B. Virgo. Ecclesia enim secundum profundam doctrinam Novi Testamenti et Patrum praeparatur in Vetere Testamento et incipit formaliter cum conceptione sui Capitis. Doctrina enim S. Pauli de Christo tamquam Capite Corporis mystici non ita intellegenda est ac si Christus esset caput truncum sine membrís sed est, « Caput *ex quo* totum corpus compactum ... augmentum sui facit in caritate » (*Eph.* 4, 16). Deus dedit Christum « caput super omnem Ecclesiam, quae est Corpus eius et plenitudo eius ... » (*Eph.* 1, 24). Praecise ex *hac* doctrina Patres et documenta Ecclesiae — maxime Encyclica « Corporis Mystici » — deducunt B. Virginem *quia est mater Christi Capitis Corporis mystici*, esse etiam matrem Corporis eiusque membrorum, et proinde matrem hominum in ordine gratiae, prout optime ostenditur in schemate in explicando munere B. Virginis in Annuntiatione. Quae ergo exponuntur in prima parte schematis de actione B. Virginis in Opere Redemptionis exponi deberent tamquam facta *circa Ecclesiam et pro Ecclesia*. Unde efficeretur ut ea quae in secunda parte exponuntur de B. Virgine matre hominum, et typo Ecclesiae, tamquam faciles sequelae apparerent ex iis, quae in prima parte exposita fuere. Liceat addere: hoc modo forte etiam non paucae repetitiones, quae in schemate habentur vitari possent. ⁴⁶ Agnosco quidem optima quae in hoc capite habentur, sed. ⁴⁷ Puto igitur omnino caput sat. ⁴⁸ solidis argumentis fulciantur, quaestiones nondum ad plenam lucem perductae non diramantur, repetitiones vitentur et doctrina stylo magis simplici et sobrio exponatur.

Secretarius generalis: Communico venerabilibus Patribus exitum suffragationis peractae:

Inter	2.204 Patres,
dixerunt <i>placet</i>	2.170
<i>non placet</i>	32
Suffragia nulla	2

Ergo ratio procedendi a congregatione generali approbata est.

Quae cum ita sint, statuit em.mus moderator procedendum esse ad suffragium cap. I schematis *de Ecclesia*. Quod fiet hora 11,45 post lectam per exc.mum D. Charue, ep. Namurcensem, relationem praescriptam.

Suffragatio, cum de integro capite sit, erit per *placet, non placet, placet iuxta modum*. Modi possunt proferri etiam crastina. Attamen, ut dixi heri, quilibet modus scribatur in distincto folio, ita ut labor commissionis facilius evadat.

Rogo ergo vos, venerabiles Fratres, ut hora 11,45 omnes vestris locis stetis. Gratias.

10

EXC.MUS P. D. HADRIANUS DJAJASEPOETRA
Archiepiscopus Djakartanus

Venerabiles Patres, dilectissimi Observatores et ceteri Auditores,

Nobis placet hoc caput de B. Maria Virgine. Tamen, plura minoris momenti scriptis tantum tradens, duo nunc maioris momenti nomine 24 episcoporum Indonesiae proponimus.

1. *De Beata Virgine in ministerio publico Iesu...*¹ Textus dicit quod « durante vita publica Iesu, Mater eius signanter apparet ». Forte rectius diceretur: signanter *disparet*.

Notum est, tria Evangelia synoptica una sola vice mentionem facere Matris Iesu in vita publica Iesu ...². In his ergo Evangeliiis, quae ad primitivam praedicationem apostolorum magis appropinquant, praesentia Matris in vita Iesu publica fere tacetur.

Solus Ioannes narrat miraculum Canae factum. Solus Ioannes dicit, quod sub cruce Iesu stabat Mater eius. Ceteri vero evangelistae ibi mentionem faciunt mulierum fidelium, sed Mariam non nominant. Non est dubium, quin Ioannes consulto narret praesentiam Mariae in Cana et sub cruce.

Sed tamen, si sincere volumus sequi veritatem evangelicam, dicere debemus, Mariam in vita publica Iesu fere disparere. Illa obscuritas Matris etiam pertinet ad doctrinam revelatam de Maria. Quapropter eam ne taceamus. Passus hic *sincerius* adhaereat Evangeliiis.

2. *De B. Virgine Mediatrice*. Sunt ...³ in hac aula qui vellent doctrinam de Maria Mediatrice expressius enuntiari et sanciri. Sunt alii qui mallent hanc vocem non adhiberi. Cum his ultimis sentimus.

Parcite nobis, fratres qui ex adverso estis. Speramus et nos B. Virginem tamquam Matrem Dei et Matrem nostram sincere colere, amare

et praedicare. Credimus et nos, B. Virginem partes activas habere, tum in opere redemptionis peragendo, tum in divina gratia nobis impertienda. Sed nobis vocabulum *Mediatrix* minus felix videtur:

1. quia B. Virgo non stricto et proprio sensu media est et agit inter Deum et nos, sicut Christus, qui simul verus Filius Dei et verus filius Adami est;

2. quia vocabulum hoc difficiliorem reddit praedicationem unius Mediatoris. Hoc, ut nobis videtur, valet pro tota Ecclesia et pro omnibus nobis. In praxi doctrina de Maria Mediatrix est vel potest esse impedimentum vel velamen pro recta et viva intelligentia fidei nostrae erga Christum ut unicum Mediatorem. Iterata affirmatio in textu capituli, quod Christus sit unicus Mediator, hanc difficultatem pastorem minime aufert.

Nos, episcopi Indonesiae, volumus ex nostra situatione hanc gravem difficultatem premere. Laboramus in populo maxima ex parte islamitico et animistico. Inter centum milliones *populi*,⁴ catholici nondum duae milliones numerantur. Pro gratia Dei nobis data conamur illis annuntiare Christum *unicum* Mediatorem. Praedicamus etiam Mariam matrem eius et nostram. Sed catholicis et acatholicis vix possumus explicare, quod Christus est Mediator *unicus*, et quod tamen Maria etiam est Mediatrix. Nos primam Evangelii annuntiationem proclamamus. Et ibi specialiter fides unius Mediatoris facile obscuratur, si alteram Mediatricem praedicamus. Quapropter malleus doctrinam et vocabulum Mariae Mediatricis non a Concilio extolli vel sanciri.

Petimus ergo, ut titulus Mediatrix in constitutione non extollatur, sed, si titulus evitari non potest, simpliciter numeretur inter plures titulos, quibus pietas catholica Matrem suam honorat, et quorum plures multo magis sueti sunt. Scribatur: « Titulis mediatricis, advocatae, auxiliatricis, matris misericordiae condecorari consuevit ». Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ (n. 53, pag. 201, linn. 1-24). ² (Mc. 3, 31 par.).
³ inter. ⁴ deest.

11

EXC.MUS P. D. OCTAVIANUS MÁRQUEZ TÓRIZ

Archiepiscopus Angelorum

Venerabiles Patres, dilectissimi Fratres,

Caput hoc de B. Maria Virgine *in genere*¹ mihi valde laudandum videtur:

1. quia praeclare doctrinam catholicam de B. Virgine Maria ex-

ponit, sub relatione cum Christo Domino, et, noviter sane, cum Christi Ecclesia;

2. quia optime cum praecedentibus capitibus et tota doctrina de Ecclesia cohaeret;

3. quia non semel sermonem habet de veritate illa dulcissima, quam omnes nos in imo corde habemus, et in hodierna pastorali maximi momenti est, nempe de Maternitate spirituali B. Mariae Virginis erga homines in oeconomia gratiae.

Attamen, in praesentiarum adiunctis Ecclesiae et humanitatis; posita exspectatione orbis catholici relate ad Concilium Oecumenicum eiusdem fructus; attentis nobilissimis conaminibus unionis fratrum *se-iunctorum*²; et praesertim inspecta Divina Voluntate circa Mariam in salute generis humani, prout in prioribus huius capituli numeris optime declaratur; inspectis innumerabilibus Sanctorum Patrum, Romanorum Pontificum et totius Ecclesiae traditionis documentis, necnon prae oculis habendo Ss.mi Patris Pauli Papae VI praeclaram orationem, die 11 mensis octobris elapsi anni prolatam in Basilica S. Mariae Maioris, et nobilissimam eius allocutionem in hac Vaticana Basilica, die 4 decembris ultimi habitam, sub fine alterius huius Concilii sessione: mihi opportunissimam et apprime convenientem videtur *proclamationem* aliquam (non definitionem, sed proclamationem specialem) Concilii nostri Oecumenici « de maternitate spirituali B. Mariae Virginis in oeconomia gratiae », faciendam esse.

Etenim, verum est in capite hoc de quo agimus doctrinam illam fructuosissimam diversis sub verbis plus quam semel exprimi, sed (reverenter omnino dico) videtur iam ex antea supponi *vel praesupponi*,³ et currenti ut ita dicam calamo, in decursu sermonis repeti. Deest tamen explicita et specialis proclamatio.

Iamvero, quis non videt in hodierna pastorali, in vita christiana nostrorum temporum, quot ex tali speciali proclamatione Maternitatis spiritualis Mariae fructus uberrimos perventuros esse?

In sollemni Congressu Mariologico Internationali, anno 1958 Lapurdiae (Lourdes) habito, Patribus cardinalibus atque innumeris episcopis et theologis coadunatis, amplissime de Maria, Ecclesiae Matre, tractatum est. *Tunc em. mus card. Decanus, Summi Pontificis Legatus, praeclare ostendebat quomodo*⁴ « Gradatim procedendo, spiritus christianus absque dubio perveniet ad reducendum in realitatem votum illud pro quo card. Mercier, sanctae memoriae, tantum adlaboravit...⁵ »: *circa doctrinam de Mediatione universali Mariae et de eius Spirituali Maternitate. Pariter in aliis internationalibus congressibus Marialibus, e. g. in Latino-Americanis, primo in Bonaërensi in Republica Argentina,*

*secundo in Mexicano, amplissime de Maria hominum omnium Matre et Ecclesiae Matre tractatum est.*⁶

Verum est etiam, venerabiles Patres, ut plurimi ex vobis norunt, integrum Mexicanum episcopatum Sanctissimo Patri Pio XII, felicitis recordationis, necnon eius Successori Ioanni XXIII, veneratissimae memoriae, preces instanter obtulisse, multis argumentis fulcitas, ad *deveniendum ad definitionem, quando Sanctissimo placuerit, de Maternitate Spirituali Mariae, quibus precibus*⁷ episcoporum centena ac centena diversis ex Nationibus toto corde adhaeserunt...⁸

*Sed hic et nunc non agimus de definitione postulanda, sed tantum*⁹ de *proclamatione conciliari proponenda.*

Nec difficultas ulla ex carissimorum fratrum *seiunctorum*¹⁰ consideratione exurgit. Etenim, ut in novo n. 56 huius capituli ...¹¹ dicitur optime, « Maria est signum certae spei »; et « Sacrosanctae huic Generali Synodo magnum affert gaudium et solatium etiam inter fratres separatos non deesse qui Matri Domini ac Salvatoris debitum afferunt honorem ». Maria hic iterum exhibetur ut vera Fauxtrix unitatis.

Praeterea, experientia teste scimus Mariam suavissimum et efficacem exercere influxum in acatholicorum quamplurimum animum...¹²

Ceteroquin, si Mariam continuo Matrem nostram vocamus, et Ecclesiae Magisterium ita eam vocat, cur eam sollemniter tali voce non proclamare?

In memoriam revocemus, venerabiles Patres, nobilissima verba Summi Pontificis Pauli Papae VI, in duabus supra memoratis occasionibus prolata: Et sinatis me illa litteraliter citare:

« O Maria, vedi la Chiesa, vedi i membri più responsabili del Corpo mistico di Cristo raccolti intorno a Te, per riconoscere Te e Te celebrare sua mistica Madre...

Fà, o Maria, che questa sua e tua Chiesa, nel definire se stessa, *riconosca Te per sua Madre...*

Monstra Te esse matrem. Fa a noi vedere che Tu ci sei Madre »¹³.

« Speramus (sunt etiam verba Summi Pontificis, iam citata ab *em.mo card. Wyszyński*¹⁴) eandem Synodum quaestionem de schemate circa B. Mariam Virginem optimam... habituram esse emendationem, ...¹⁵ ita ut nomine "Matris Ecclesiae" eam possimus ornare, idque in Eius honorem cedat in nostrumque solacium » ...¹⁶

Igitur, summa qua par est reverentia et humilitate, propono ut in pag. 203, in textu emendato, post lin. 13, ad modum conclusionis illius paragraphi haec verba addantur: « Unde haec Sacrosancta Synodus, iuxta Sanctorum Patrum, Romanorum Pontificum et christianae traditionis documenta, filiali animo proclamat B. mam Virginem Mariam Dei Geni-

tricem, ex divina bonitate Matrem spiritualem datam esse hominibus in oeconomia gratiae, ideoque Corpori Christi mystico quod est Ecclesia ». Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ deest. ² separatorum. ³ deest. ⁴ Liceat mihi verba em.mi card. Decani, tunc Legati Summi Pontificis, referre, in fine Congressus sollemniter prolata. ⁵ ut ad definitionem perveniatur mediationis universalis Mariae, vel eius *spiritualis maternitatis*, vel eius intimae cum Christo Redemptore consociationis » (In Memoria Congressus, pag. 22). ⁶ deest. ⁷ definitionem dogmaticam postulandam, quibus. ⁸ Omnibus praefatis episcopis veritas haec sane definibilis videtur. ⁹ hodiernis adiunctis inspectis. ¹⁰ separatorum. ¹¹ pag. 206, linn. 22 ss. ¹² Quot, inquam, conversiones sub invocatione Mariae habitae sunt. ¹³ (A.A.S., 15 nov. 1963, LV, n. 15, pp. 872-874). ¹⁴ deest. ¹⁵ ita scil. ut uno consensu et summa pietate agnoscat locus longe praestantissimus qui Matris Dei est proprius in sancta Ecclesia, locum dicimus, post Christum, altissimum nobisque maxime propinquum. ¹⁶ (A.A.S., 31 ian. 1964, LVI, n. 1, p. 37).

12

EXC.MUS P. D. CONRADUS MINGO

*Archiepiscopus Montis Regalis**Venerabiles Patres,*

Concedite mihi aliquid dicere relate ad cap. VIII « De B. Maria Virgine Deipara in mysterio Christi et Ecclesiae ».

1. In aula conciliari post relationes em.morum cardd. Santos et König, post declarationem em.mi card. Agagianian, quaesitum « placet Patribus ut schema de B. Maria Virgine, Matre Ecclesiae, ita aptetur ut fiat cap. VI schematis de Ecclesia » ob pauca vota fuit acceptatum; sed alii Patres — quasi aequa pars — suffragium negativum dederunt. Novum vero schema non solum aptatur sed substantialiter mutatur. Hoc, puto, non satisfacere expectationibus Patrum. Ipsi enim, quasi aequa pars, nolebant incorporationem schematis specialis de B. Maria Virgine in schemate *de Ecclesia*, quia « posset intelligi, dicebant, ut res minus honorifica erga B. Mariam Virginem ». Novum schema notabiliter immutatum et imminutum, nullo modo considerat mentem et voluntatem istorum Patrum qui suffragium negativum dederunt.

2. Catholica veritas de consociatione B. Mariae Virginis cum Iesu Christo Filio suo in opere humanae redemptionis claro modo ne verbis quidem generalibus exprimitur. Sed quomodo excludi potest in textu conciliari mariano doctrina haec, quae in revelatione fundatur, in tra-

ditione clara redditur, ab ordinario magisterio universae Ecclesiae confirmatur et in tota Ecclesia communiter docetur? Hoc mihi videtur argumentum eminens in doctrina mariana et illius silentium magnam lacunam constitueret.

3. In illustrandis relationibus inter B. Mariam Virginem et Ecclesiam, consulto mihi videtur, excluditur titulus Mater Ecclesiae, qui aptissimus est. Admitto rationes allatas contra hunc titulum non esse spernendas; sed, meo iudicio, minime iustificare illius omissionem, praesertim post allocutionem ipsius Pauli Papae VI in Concilio et postquam pluries ipse Ioannes Papa XXIII hunc titulum B. Virgini attribuit. Etiam in celebri quaesito conciliari diei 29 octobris 1963 ita dicitur: « ut schema de B. Virgine Matre Ecclesiae aptetur... ». In pag. 203, lin. 15, in capite dicitur: « de Maria, Ecclesiae typo ut Virgine et Matre ». Sed relationes inter B. Virginem et Ecclesiam non exhauriuntur in typologia: Maria est vera « Mater Ecclesiae ».

4. Relate ad textum hae observationes praesertim necessariae videntur:

a) *Pag. 201, lin. 15.* Participatio B. Mariae Virginis Iesu Christi passioni incompleta videtur et, meo iudicio, non exprimit fideliter Ecclesiae doctrinam. Nam ea dicitur verbis « condoluit » et « consentiens », est enim participatio affectuum et intentionis; in Encyclica *Mystici Corporis* dicitur: « arctissime semper cum Filio suo coniuncta, eundem in Golgotha... Aeterno Patri obtulit »; idem in Encyclica *Ad caeli Reginam*. Unde Magisterium pontificium indicat participationem magis intimam ex qua deducitur alius valor et alia efficacia...¹

c) *Pag. 203, lin. 35.* Loquitur de mediatione B. Virginis sed minime indicatur eius universalitas, nam Maria est Mediatrix omnium gratiarum et pro quolibet homine, ut docet Magisterium pontificium. Sic etiam via praecluditur, sine sufficiente ratione, sententiae plurimorum theologorum qui sequuntur doctrinam mediationis per causalitatem physicam dictam.

5. In pag. 198, lin. 10, schema intendit sedulo illustrare tum munus B. Mariae Virginis in mysterio Incarnati Verbi et Corporis mystici, tum hominum redemptorum officia erga Deiparam, sed non habet in animo completam de Maria proponere doctrinam. Sed ad hoc mihi necessarium videtur exponere doctrinam completam quam nostris temporibus proponit Magisterium Ecclesiae sive in documentis Summorum Pontificum sive in ordinaria Ecclesiae catechesi. Secus nostri fideles turbari possint et credere Ecclesiam mutasse suam doctrinam relate ad B. Mariam Virginem. Textus conciliaris adaequare debet statum theologicum hodiernum doctrinae marianae. Textus schematis praesen-

tati videtur valde deficiens; absonus a voce Ecclesiae et populi christiani.

Nec opportunum videtur propositum quod ex textu deducitur omit-
tendi ea quae Magisterium universalis Ecclesiae praesertim docet. Nam,
ut *affirmat*² Pius XII, pro theologis sicut pro mariologis, norma proxima
et universalis in rebus fidei et morum est Ecclesiae Magisterium; depo-
situm fidei concreditum est a Christo Ecclesiae: ea illud debet custo-
dire et authentice interpretari.

Possumus parare schema conciliare marianum ignorando quae Sum-
mi Pontifices de B. Virgine solemniter docuerunt? Recordari debemus
monitum Pii XII: « Vehementer a veritate deerrat, qui ex sacris Scrip-
turis tantummodo B. Virginis dignitatem ac sublimitatem plene defi-
nere recteque explicare posse censet ... qui easdem sacras litteras apte
explanari posse arbitratur, traditionis catholicae et Magisterii sacri non
satis habita ratione; neque traditionis documenta investigare et expli-
care licet, sacro Magisterio et Ecclesiae vita et cultu prouti per saeculo-
rum decursu manifestantur, neglectis vel parvi habitis ».

6. Ioannes XXIII, felicitis recordationis, vocabat nostrum tempus
« aetatem marianam » et intelligere volebat specialem B. Mariae Vir-
ginis praesentiam in Ecclesia.

Ex multis argumentis deducere licet hanc specialem praesentiam
B. Mariae Virginis in Ecclesia tribuendam esse actioni Spiritus Sancti.

Merito em.mus card. Tisserant, in Congressu Internationali ma-
riano Lourdes habito, affirmabat: « Causae huius progressus scientiae
marianae ... naturali via et ratione explicari non possunt, ideoque in
divina illa dispositione quae a Pio XII iure meritoque extollitur, requi-
rendae sunt ».

Concludo. Ob istas rationes et ceteras validas quas exponere nequeo
ob temporis penuriam, humiliter submitto iudicio Summi Pontificis et
vestro, venerabiles Patres, renovationem consecrationis in conclusione
huius Concilii Vaticani II, Ecclesiae et mundi et praesertim Russicae
nationis, Cordi B. Virginis Immaculato. Hoc christifideles universi a
nobis exspectant et certo Deiparae Virgini, omnium gratiarum media-
trici, gratissimum erit. Satis.

In textu scripto tradito: ¹ b) pag. 202, titulus « de Maria ut ancilla Domini
Redemptoris » non videtur idoneus: quia B. Mariae Virginis officium circumscribit;
in textu enim ea vocatur « Mater Dei », « Mater hominum », « Generosa socia ».
² affirmabat.

Secretarius generalis: Velint Patres ad sua loca remeare!
[*Intervallum*].

Audiant Patres! Crastina fient suffragationes circa cap. II. Erunt quattuor de variis partibus capitis, et deinde, si tempus suppetet, fiet suffragatio etiam circa integrum caput.

Nunc proceditur ad suffragationem faciendam circa cap. I schematis *de Ecclesia*, quod inscribitur: « De Ecclesiae mysterio », et ita incipit (videatis partem dexteram): ... [cf. pag. 158 ss.].

Porro circa hoc caput quaeritur an placeat. Responsio erit per *placet, non placet, placet iuxta modum*. Modi possunt etiam deferri crastina.

Nunc antequam suffragatio fiat, exc.mus P. D. Charue, ep. Namurcensis, relationem leget. Deinde fit suffragatio.

EXC.MUS P. D. ANDREAS M. CHARUE

Episcopus Namurcensis, Relator

Venerabiles Patres,

Relatio generalis de Capite primo iam mense novembris exeunte anni praeteriti scripta erat, eo nempe consilio ut ante secundae sessionis dimissionem Patribus suffraganda proponerentur Introductio atque Caput primum Constitutionis de Ecclesia. Hoc recolendum est cum revera textus Relationis in suo pristino statu remaneat. Ut legentibus patet, historica expositionis condicio ad annum praeteritum pertinet. De cetero, eadem remansit capitis doctrina ac proinde relatio, ut videtur, valorem suum substantialiter servat et ut talis iudicio vestro proponi potest.

Supervacaneum autem esset per longum et latum disserere de iis quae sub oculis habetis in relatione typis exscripta, nempe in paginis vigesima sexta et sequentibus voluminis quod Ss.mus Pater die III mensis iulii edere permisit. Solummodo quaedam generalia ac magis practica repetere iuvat.

Primo, ad summam textus quod attinet, lego paragraphos quartam, quintam et sextam, in pagina vigesima septima: « Post Introductionem abbreviatam, describitur quomodo Ecclesia orta sit ex consilio Dei Patris, qui per Filium suum incarnatum, in Spiritu Sancto, opus redemptionis universalis executioni mandavit, ita ut Ecclesia revera appareat tamquam adunata de ipsa unitate trium Personarum.

In qua expositione disertis verbis extollitur primatus Christi Domini, qui Regnum caelorum in terras inducens, Ecclesiam fundavit; quam Sacrae Litterae diversis et profundis imaginibus describunt, et

cuius intimam et arcanam naturam praesertim per doctrinam de Corpore mystico, de solidaritate membrorum et de salutari influxu Christi Capitis, nostris oculis patefaciunt.

Mysterium Ecclesiae tamen non est figmentum idealisticum aut irrealae, sed existit in ipsa societate concreta catholica, sub ductu Successoris Petri et Episcoporum in eius communione. Non duae Ecclesiae sunt, sed una tantum, quae caelestis simul et terrestis, aeternum Dei consilium revelat, assimilatione sua cum Domino suo, tum in exinani-tione sua, tum in gloriosa sua victoria ».

Verbum etiam dicamus de labore Commissionis in emendando et componendo novo textu. Omnes et singulae propositiones Patrum, etiam minores, diligentissime examini subiectae sunt licet ad plures centenas ascenderent. Si autem nunc, labore peracto, textus recognitus inspicitur, absque dubio apparet lucidior, concinnior et magis organice ordinatus. De quo felici exitu gratias agimus omnibus Patribus, qui ad eum obtinendum contulerunt. Dicere possumus quod praecise propter communem conatum et omnium cooperationem, textus Commissionis doctrinalis vere « conciliaris » evasit.

Et propterea, quia textus qui vobis proponitur, Eminentissimi et Reverendissimi Patres, vere conciliaris est, audemus confidenter petere ut in suffragatione de Capite primo respondeatis simpliciter « Placet ». Statim explico: proponitur nempe ut extra casum profundi dissensus, dicatur Placet cum firma cautione — hoc attendere velitis — cum firma cautione quod Commissio de Fide rationem sedulo habebit animadversionum quae a Patribus in proximis hebdomadibus praesentarentur. Ita loquor, quia si nimis facile optaretur pro suffragio « Placet iuxta modum », in discrimen poni posset, contra multorum votantium intentionem, ipsa approbatio textus.

Quibus dictis, confidenter iam Patribus de eorum benevolentia gratias agimus.

Moderator: Prosequitur disceptatio. Loquatur exc.mus D. Paulus Rusch, ep. Oenipontanus in Austria, et accedat ad microphonium exc.mus D. Iosephus Ruotolo, ep. Uxentinus in Italia.

[*Intervallum*].

Exc.mus D. Paulus Rusch, ep. Oenipontanus in Austria!

R) Aegrotus est.

[*Intervallum*].

Loquatur exc.mus D. Iosephus Ruotolo, ep. Uxentinus in Italia, et accedat ...

13

EXC.MUS P. D. IOSEPH RUOTOLO
Episcopus Uxentinus - S. Mariae Leucadensis

Venerabiles Patres,

1. Placet novum schema de B. Maria Virgine Deipara in mysterio Christi et Ecclesiae: *a)* quia fit clara locutio de Maria Mediatrix gratiarum; *b)* quia omittuntur quaestiones, quae a theologis adhuc disputantur.

2. Meam humilem opinionem expono quoad n. 55:

a) Practica est monitio Synodus ut theologo et praecones verbi divini fideles removeant a cultus marialis defectibus;

b) attamen requiritur positiva significatio circa aliquam potiorum cultus manifestationem.

3. Paulus VI, feliciter regnans, in Encyclica *Ecclesiam suam* vocat Mariam Virginem « amantissimam vivendi magistram ». Puto quod devotio, quae talem eam demonstrat, sit *consecratio animi humani Cordi Immaculato B. Mariae Virginis* quae non consistit in aliqua invocatione affectiva, sed potissimum in « novitate vitae » instauranda. Cultus marialis namque idem est ac « vivere secundum Cor Iesu et Mariae » ...¹. Opportunitas talis consecrationis clara est:

a) de hac consecratione Pius XII, pia recordationis, saepe locutus est: ipse in Constitutione Apostolica *Novissimo universalum* (diei 1 maii 1947) Cor Mariae Virginis magnificavit his verbis: « Immaculati Mariae Cordis pietas est propemodum infinita ex illa quadam infinitate, quam propter consanguinitatem cum Deo, Deiparae proprium esse Doctor dicit angelicus ».

b) Ipse genus humanum consecravit Cordi Immaculato B. Mariae Virginis die 31 octobris anni 1942 « bello atrocissimo per orbem fere totum ingravescente » ...²

c) Ipse demum festum instituit Cordis Immaculati B. Mariae Virginis pro die octavo sollemnitatis Assumptionis ...³

4. Haec devotio, exorta saec. XVII et saeculo sequenti a sancto Aloysio M. Grignon de Monfort tenaciter diffusa, considerari potest tamquam compendium cultus marialis et maxime idonea ad mala huius temporis in bono vincienda (Encyclica *Fulgens corona* Pii XII, diei 8 septembris anni 1953).

5. Propterea propono ad n. 55 addenda verba sequentia: « Ipsi (theologi et praecones verbi divini) fideles maxime hortentur ad animos

consecrandos Cordi Immaculato B. Mariae Virginis ita ut cor humanum — Maria Matre et Magistra — cum fiducia agat, a vitiis absteineat, odia inter familias et nationes repellat, gentes diversae progeniei in pari laude ponat, in laetitia et pace vivat, Deo humiliter serviendo et hominibus, praesertim infirmis et pauperibus, auxiliando ». Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ (ex oratione festi). ² (ex lectione Breviarii).
³ (4 maii 1944).

14

Exc.MUS P. D. PLACIDUS M. CAMBIAGHI
Episcopus Novariensis

Em.mi ac rev.mi Patres,

Cum vero quae a me principaliter dicenda erant ad perficiendum schema propositum de B. Maria Virgine, a quibusdam Patribus, maxime a cardd. Ruffini et Wyszyński et exc.mo Mingo, qui usquedum locuti sunt, clare, luculenter ac sapienter exposita essent, mihi opportunum videtur verba me non facere de hoc pergrato argumento, ne vos, venerabiles Fratres, taedio afficiam. Humiles meas animadversiones secretariae generali tradam. Dixi.

Textus scripto traditus:

I. *Animadversiones generales.*

1. Quamvis propositum schema non « in animo habeat completam de Maria proponere doctrinam » (cf. text. emend., pag. 198, linn. 17-18), tamen cum intendat illustrare sedulo ... munus B. Virginis in mysterio Incarnati Verbi et Corporis mystici » (*ibid.*, linn. 13 s.), debet doctrinam proponere non minus evolutam quam nostris temporibus proponatur a Magisterio authentico Ecclesiae sive in documentis SS. Pontificum; sive in ordinaria Ecclesiae catechesi.

Atqui in textu proposito quaedam insufficienti modo mihi proposita videntur; praesertim quae sequuntur:

A) Quod attinet ad munus B. Virginis in opere Redemptionis, exponendum est Mariam Christo Redemptori non solum sociatam fuisse animi affectu, amore ac dolore, nec tantum physica praesentia eius mysteriis, sed vere cooperatam esse, Deo sic volente, hominum Redemptioni, ut docet, e. g., referens doctrinam quam iam tradiderant SS. Pontifices a Pio IX,¹ PIUS XII, Enc. *Mystici Corporis* (A.A.S., 35, 1943, pp. 247-248), et Enc. *Mediator Dei* (A.A.S., 39, 1947, p. 582).

¹ Cf. PIUS IX, Bulla *Ineffabilis Deus*; PIUS X, Enc. *Ad diem illum* (Acta Pii X, vol. I, pp. 153-154-155); LEO XIII, Enc. *Parta humani generis* (Acta Leonis XIII, XXI, p. 158); BENEDICTUS XV, Litt. Apost. *Inter sodalicia*: A.A.S., 10, p. 181; PIUS XI, Enc. *Miserentissimus Redemptor*: A.A.S., 20 pp. 169, 178).

B) Quod attinet ad Mediationem Mariae in gratia elargienda oportet profiteri eam mediationem esse universalem, scilicet pro omnibus hominibus, pro quolibet fructu Redemptionis animabus applicando, ut docet e. g., LEO XIII, Enc. *Octobri mense*: « Nihil prorsus de permagno illo omnis gratiae thesauro, quem attulit Deus, ... nihil nobis nisi per Mariam, Deo sic volente, impertiri ».

C) Quod attinet ad relationes inter Mariam et Ecclesiam, desideratur in textu constitutionis titulus « Matris Ecclesiae » atque doctrina quae hunc titulum exponat, cum talis doctrina iam inveniatur in quibusdam documentis SS. Pontificum, e. g., in Enc. *Quamquam pluries*, LEONIS XIII, ubi Maria vocatur « omnium Christianorum Mater »; in Enc. *Ad diem illum*, PII X, ubi Maria vocatur « Mater membrorum Christi »; (vide etiam Enc. *Mystici Corporis*, PII XII: A.A.S., 35, 1943, p. 247); in nuntio radiophonico IOANNIS XXIII, ubi Maria vocatur « Mater Corporis Mystici » (A.A.S., 51, 1959, p. 713).

2. Si hae doctrinae insufficienti et incompleto modo exponerentur in constitutione conciliari, christifideles turbari possent, quasi scil. Ecclesia mutaret vel corrigeret quod antea docuerat, vel quasi summo Magisterio fungens in Concilio, moveretur causis extraneis eius muneri depositariae et magistrae Revelationis. Quod si accideret, christifideles a devotione erga B. Virginem amoverentur. Quod maximum detrimentum afferret vitae christianae, atque contradiceret menti Ecclesiae quae asserit cultui B. M. V. ipsam « potissimum favere » (vide in hoc capite, art. 55, pag. 205, lin. 8).

II. Animadversiones particulares.

Pag. 197 textus emendati, art. 52, lin. 23: « arcto et indissolubili vinculo... ». In Bulla « Ineffabilis Deus » Pii IX dicitur « arctissimo et indissolubili... ». Superlativum « arctissimo » suo momento non caret. Oportet ergo illud servare etiam in textu conciliari.

Pag. 198, art. 52, lin. 6: « in fide et caritate typus ». Non solum, sed etiam in eius divina maternitate Ecclesia prototypum contemplatur suae missionis qua filios Dei regenerat. Praeterea Ecclesia consuevit Mariam « Matrem Ecclesiae », « Matrem Christianorum », « Matrem Corporis Mystici » nuncupari, ut dictum est in animadversionibus generalibus. Ipse textus schematis conciliaris, lin. 16, eam vocat « Matrem fidelium » ac pag. 203, lin. 24, docet: « Mater, exempla praebens ». Oportet ergo in textu conciliari haec duo exprimere: « Maria est prototypus spiritalis maternitatis Ecclesiae »; « Maria est mater Ecclesiae ».

Pag. 199, art. 53, lin. 2: « adumbratur ». Nimis parum est. PIUS IX dicit, Bulla *Ineffabilis Deus*: « Hoc divino oraculo, clare aperteque ... designatam B. mam eius matrem Virginem Mariam ». Non est attenuandum quod iam Ecclesia clare aperteque docuit.

Pag. 200, art. 53, lin. 4: « humanae saluti cooperantem... ». Agitur de facto historico; melius est dicere, tempore historico, « cooperatam esse ».

Pag. 200, lin. 20: Participatio Mariae passioni Filii sui exponitur modo incompleto; exprimitur enim participatio affectuum, « condoluit », « materno animo sociavit »; participatio intentionis, « consentiens ». Magisterium autem SS. Pontificum aliam intimiorem et efficaciorum participationem novit, qua Maria, Deo sic volente, vere cooperata est immediate hominum Redemptioni. Docet enim PIUS XII, Enc. *Mystici Corporis*: « Ipsa fuit quae ... arctissime semper cum Filio suo coniuncta, eundem in Golgotha, una cum maternorum iurium maternique

amoris sui holocausto, nova veluti Eva, pro omnibus Adae filiis ... Aeterno Patri obtulit » (A.A.S., 35, 1943, pp. 247-248). Eadem doctrina proponitur Enc. *Ad Caeli Reginam*: « Maria, in spirituali procuranda salute, cum Iesu Christo, ipsius salutis principio, ex Dei placito sociata fuit, et quidem simili quodam modo quo Heva fuit cum Adam, mortis principio, consociata, ... Asseverari itidem potest hanc gloriosissimam Dominam ideo fuisse Christi Matrem delectam " ut redimendi generis humani consors efficeretur " (PIUS XI, Ep. *Auspicatus profecto*). Nova veluti Heva cum novo Adam consociata » (A.A.S., 46, 1954, pp. 634-635). Si talis respectus societatis Mariae cum Christo Redemptore omitteretur, non exponeretur integre et fideliter Magisterium Ecclesiae.

Pag. 201, lin. 36: « Ut plene conformaretur Filio suo ». Addendum est: « atque iugiter ei adsociaretur in opere humanae salutis » (cf. citationem Enc. *Ad Coeli Reginam* supra propositam).

Pag. 202, art. 54, lin. 1: « De Maria ut ancilla Domini Redemptoris ». Hic titulus nimis restrictivus est. In textu ipso qui sequitur Maria vocatur « Mater Dei et hominum ... generosa socia ».

Pag. 202, a lin. 35 ad pag. 203, lin. 13: In exponenda doctrina de munere mediatrix B. Mariae Virginis oportet profiteri, cum ordinario et universali Magisterio Ecclesiae, hoc munus esse universale; scilicet, Mariam esse Mediatrix omnium gratiarum, pro quolibet homine.

Pag. 202, art. 54, linn. 37-38: « ut hoc materno fulti praesidio ». Ut maiore perspicuitate exprimantur tum universalitas et efficacia mediationis Mariae, tum necessitas humanae cooperationis, dicatur: « ut eius materna opera suffulti eique ex corde cooperantes, Mediatori... ».

Pag. 203, lin. 17: « ... quo cum Filio Redemptori unitur ... ». Textus perficiendus est, addito « Eiusque operi societur ».

Pag. 203, lin. 23: « praecessit ». Melius « praecedit ».

Pag. 203, linn. 15 s.: Iam admonui, in animadversionibus generalibus, relationes inter Mariam et Ecclesiam non contineri tantum in typologia. Maria est « Mater Ecclesiae ». Positive deficeret textus Constitutionis conciliaris nisi hanc doctrinam profiteatur, de Maria, scil., Matre Ecclesiae, quia eam Ecclesia iam diu docet.

Hoc munus Matris Ecclesiae exprimi potest verbis quibus Pius XII docet Christum « Matris Suae sanctissimae munere et opere uti ad Redemptionis fructus nobis impertiendos. Maternum sane, ita Decessor noster im. mem. Pius IX, in nos gerens animum, nostraeque salutis negotia tractans, de universo humano genere est sollicita, caeli terraeque regina a Domino constituta. Adstans a dextris Filii sui D. N. Iesu Christi, maternis suis precibus validissime impetrat et quod quaerit invenit et frustrari non potest » (PIUS IX, Bulla *Ineffabilis Deus*; PIUS XII, Enc. *Ad Caeli Reginam*: A.A.S., 46, 1954, pp. 637-638).

Pag. 206, art. 55, lin. 3: « Filio suo simillimam... ». Textus perficiendus est, addito: « Eique inseparabiliter coniunctam... ».

Pag. 207, art. 56, lin. 10: « exemploque suo ». Addere oportet: « atque sua materna opera ».

15

EXC.MUS P. D. IOANNES HERVÁS Y BENET
Episcopus tit. Doritanus, Praelatus Cluniensis

Venerabiles Patres et Fratres omnes,

Ad titulum cap. VIII. Votum: Humiliter et enixe peto ut removeatur titulus propositus in praesenti schemate et reponatur titulus prioris schematis, i. e.: « De B. Maria Virgine, Matre Ecclesiae ».

Rationes:

1. Sic titulus respondebit melius voto Patrum conciliarium, dato die 29 octobris anni 1963, qui postulabant ut schema « De B. Maria Virgine, Matre Ecclesiae » ita aptaretur ut fieret caput ultimum schematis *de Ecclesia*.

Commissio autem — cum reverentia dico — non proprie *aptavit*, sed *mutavit* penitus non solum titulum sed etiam ...¹ textum.

Ut redactores schematis muneri a Patribus commisso respondeant, deberent reponere titulum « De B. Maria Virgine, Matre Ecclesiae ».

2. In supradicta congregatione, em.mus moderator affirmabat insertionem doctrinae de Virgine Maria schemati *de Ecclesia*, tamquam eiusdem finis et corona, nullo modo significare quod laudes et privilegia B. Mariae Virginis quodammodo imminuenda essent.

Sed si titulus « Matris Ecclesiae » non restituatur, *et aliquid in textu deradicatur*,² *nova redactio* textus certe laudes Mariae *minueret*.³

3. Titulus « Mater Ecclesiae » est omnium aptissimus, ut manifestet intentionem Concilii et causam qua Patres voluerunt ut doctrina de B. Maria Virgine non separatim tractaretur, sed quasi corona totius schematis *de Ecclesia*.

4. Credo, *humiliter credo*,⁴ gravem esse necessitatem reponendi titulum « Matris Ecclesiae », cuius omissio in novo textu, quando expresse agitur de B. Maria Virgine et de eiusdem habitudine seu relatione cum mysterio Ecclesiae, significare videretur quasi tituli damnationem et censuram doctrinae quae sub tali titulo hucusque exposita est a Summis Pontificibus et theologis catholicis.

5. Titulus « Mater Ecclesiae », qui in nova textus redactione penitus omittitur, solido fundamento theologico nititur. *Omitto legere rationes, causa gravitatis*.⁵

6. Summus Pontifex Paulus VI hunc titulum Patribus conciliaribus bis proposuit:

Primo in Basilica S. Mariae Maioris ...⁶, adprecans B. Mariam Virginem ut Ecclesia, quando semetipsam definiat, eam Matrem agnoscat.

Secundo, in Adlocutione pro Concilii sessione II finienda, ubi spem manifestabat quod Concilium resolvat quaestionem de schemate mariologico « ut — *expressis verbis utor*⁷ — ut nomine Matris Ecclesiae eam possimus ornare ».

Tandem hoc titulo « Matris Ecclesiae » usus est Paulus VI in audientia generali diei 27 maii anni currentis, in qua allocutionem habuit, certe indolis doctrinalis, quae implicabat ratificationem huius tituli, qui a quibusdam temere impugnatus erat.

Conclusio. Si titulus « Mater Ecclesiae » ita ex usu Ecclesiae atque ex sana theologia probatur; si in altera sessione Summus Pontifex, si Patres conciliares *multi*⁸ ita sentiebant, unde nunc haec tituli mutatio introducta est?

Ob rationes expositas, et amore veritatis ductus, humiliter et enixe peto ut restituatur titulus prioris schematis, nempe « De B. Maria Virgine, Matre Ecclesiae ».

In textu scripto tradito: ¹ totum. ² non locus sed. ³ minuet. ⁴ deest. ⁵ a) ex usu Ecclesiae, a Summo Pontifice ad ultimum fidelium, cum omnes B. Mariam Virginem ut communem fidelium Matrem semper invocaverint. b) ex verbis Divini Redemptoris a cruce pendentis ad Ioannem apostolum, qui Ecclesiam repraesentabat, iuxta declarationem communiter receptam et Magisterio Ecclesiae admissam. c) ex ipso officio materno B. Mariae Virginis, quae dum Iesum concepit et in sinu gestavit, eum portabat tanquam Caput mystici Corporis membris unitum, prout docebat S. Pius X et antea S. Gregorius et S. Leo Magnus. d) Titulus « Mater Ecclesiae » usurpatus est a Summis Pontificibus Benedicto XIV, Leone XIII, Pio XI, et praesertim a Ioanne XXIII. Paulus VI quater in uno anno hoc titulo usus est. ⁶ (11 oct. 1963). ⁷ deest. ⁸ deest.

16

Exc.MUS P. D. IOANNES AMBROSIUS ABASOLO Y LECUE

Episcopus Vijayapuramensis

Venia venerabilium Patrum conciliarium:

In hoc capite praecipui eventus vitae B. Mariae Virginis in memoriam revocantur. Attamen nulla mentio fit de connubio virgineo eiusdem cum S. Ioseph —, quod quidem non caret momento.

Opinor in textu aliquid circa illud utillime addi posse. Rationes pro additamento sunt sequentes:

1. Inter B. Virginem Mariam et S. Ioseph verum exstitisse matrimonium constat ex Scripturis, ubi S. Ioseph vocatur vir (maritus) Mariae, et haec coniux (uxor) Ioseph ...¹. Ratione vinculi matrimonialis

intima coniunctio animorum existebat inter eos atque Deus eo usus est ut causa dispositiva introductionis Verbi Incarnati in mundum.

2. Matrimonium illud fuit exemplar sacri foederis amoris, et in Familia Nazarethana virtutes quae decorare deberent societatem domesticam miro modo eluxerunt. Ut notum est, hodie dignitas et sanctitas matrimonii a pluribus, etiam christianis, conculcantur. Igitur, coniuges exhortari possunt ut vitam familiarem ad tam vividum exemplum, quoad fieri potest, componere satagant. De his egregie Leo Papa XIII, felicitis recordationis, in sua Encyclica *Neminem fugit*.

3. Additamentum illud in schemate *de Ecclesia* dabit nobis occasionem idoneam honoribus honestandi S. Ioseph.

Certo certius inclytus Patriarcha bene meretur ut a Patribus Concilii eiusdem cultus publicus solemniter decernatur.

Est sponsus castissimus B.mae Virginis Mariae, Pater virgineus amantissimus Christi, Almae Familiae Praeses, ipse eminent inter caelites sanctitate, dignitate atque ministerio, Leone Papa XIII testante: « Quia intercessit Iosepho cum B.ma Virgine Maria maritale vinculum, ad illam praestantissimam dignitatem, qua naturis creatis omnibus longissime Deipara antecellit, non est dubium quin accesserit ipse, ut nemo magis »...²

Ipsa *S. Ioseph*,³ sicut in terris fuerat custos fidelis B.mae Virginis Mariae, Matris Ecclesiae, ac sedulus defensor Christi, fundatoris Ecclesiae, sic nunc in caelis eiusdem (Ecclesiae) tutor ac patronus validissimus existit.

His de causis, christifideles ubique terrarum, atque quasi divino instinctu moti, S. Ioseph honorant eiusque intercessionem continuo invocant, memores verborum S. Theresiae: « Aliis sanctis — ait magistra spiritalium — videtur Dominum contulisse potestatem succurrendi in una alterave necessitate; sed huic B. Patrono, prout experta sum egomet, concessit Deus ut in omnibus succurreret; et vult ostendere quod sicut in terris subiectus fuit ei (quia ferens nomen patris, cum esset custos, poterat et imperare), sic in caelo operatur quodcumque expostulat ipse »...⁴

Nec desunt rationes pastorales. S. Ioseph est dignus quem patres familiae, coniuges, virgines, divites, proletarii, opifices... imitentur.

Proinde consentaneum et opportunum est ut « vir iustus » magnis honoribus honestetur ab hoc Concilio. Dogma incarnationis et dogma maternitatis virginalis iam obstare nequeunt quominus S. Patriarcha in lucem plenam educatur. Ex alia parte, per insertionem sui nominis in canone Missae veneranda antiquorum rituum traditio immutata manet.

Propono igitur ut in hoc capite:

a) Aliquid de connubio virgineo B. Mariae Virginis cum S. Ioseph inseratur, et b) ut fiat declaratio sollemnis praeclarae dignitatis inclyti Patriarchae.

Illud erit testimonium perenne admirationis, venerationis ac devotionis Patrum conciliarium erga Patronum huius Concilii Vaticani II. Ipse, ex sua parte, non desinet deprecari pro exitu laborum conciliarium.

In textu scripto tradito: ¹ (Mt. 1, 16-20). ² (A.S.S., 22, 1889, p. 66).
³ deest. ⁴ (Vita, cap. VI).

17

EXC.MUS P. D. EDUARDUS NÉCSEY

Episcopus tit. Veliciensis, admin. apost. Nitriensis

Venerabiles Patres conciliares,

Scopus huius Sacrae Synodi est pastoralis et ideo habet pro fine internam renovationem Ecclesiae; sacrum conamen oecumenismi et dialogi cum toto mundo in spiritu caritatis Christi.

Vellem ut hic scopus Sacrae Synodi etiam in hoc capite appareat et eo magis quia Mater Iesu Christi est etiam Mater eius Ecclesiae. Ita censeo hunc scopum pastorem apprimere posse prosequi in n. 56 huius capituli. Sub littera (B) huius numeri, provocantur fideles ad supplicationes instantes ad Matrem Dei et Matrem hominum, ut Ipsa apud Filium suum intercedat donec praesertim populi, qui nomine christiano decorantur, in unum populum Dei congregentur. En finis secundarius Concilii sub luce cultus mariani ponitur, et recte, cum Mater Christi certo certius velit suum iuvamen praestare omnibus qui una cum eius Filio orant ut omnes unum sint.

Pari modo desideratur, ut sub littera (A) huius n. 56 inculcetur finis primarius Concilii, interna nempe renovatio Ecclesiae ope cultus mariani obtinendus. Quis dubitaret de momento quem habet cultus marianus, praesertim in conatibus in assequendo fine primario Concilii?

Interna renovatio Ecclesiae debet consistere in fide catholica profundiore, firmiore et viva reddenda, et ex tali fide promananti caritate, cuius ope populus Dei rectitudine morali resplendeat, et sponsa Christi, Ecclesia revera sancta, sine macula et ruga huic mundo appareat.

B. mus Pater, in suo sermone quo sessionem II Sacri Concilii inauguravit, inter cetera pronuntiavit fidem et caritatem esse principia Ec-

clesiae vitae, et ideo plane liquet nihil omittendum esse quod fidei laetam firmitatem novumque conferret alimentum. Iamvero, pro tali est habendus cultus erga B. mam Virginem, et hodie fides hoc adiutorio summe indiget. Materialismus tum practicus, tum theoreticus, fidei principia fundamentalia subvertere conatur. Et in pugna contra hunc periculosum errorem modernum, Ecclesia optimam habet fautricem in sua Matre, B. ma Virgine. Ipsa est exemplar fidei vere heroicae, et decursu saeculorum in magnis discriminibus religionis christianae ipsa erat eius fautrix, adiutrix et victrix. Etiam hodiernis in adiunctis religioni christianae tam infaustis, ipsa est spes nostra, et teste experientia constat, ubicumque devotio Mariana est viva et vera, ibi fides populi firmiter stat et omnia obstacula superat.

Pari modo cultus marianus etiam in vita morali fidelium renovanda et firmiore reddenda magnum habet momentum. Homo modernus, pro dolor!, sub influxu incrementi culturae sic dictae technicae indulget diversis vitae commodis, timet et abhorret omne sacrificium et sui abnegationem et levi animo praecepta Decalogi laedit. Praesertim unum gravissimum crimen vellem adducere, quod hodie valde grassatur et vitam moralem familiarum *etiam*¹ christianarum *multarum*² subvertit, et eas infelices reddit. Agitur hic de crimine nunc revera sociali, de quotidiana occisione ingentis multitudinis prolis non natae, quod hodie leges aliquorum Statuum permittunt et quod praesertim in regionibus magnae sic dictae civilisationis de die in diem crescit.

Contra tale crimen apponamus cultum marianum, ut saltem familiae christianae a tali peste morali immunes maneant.

Ideo, etiam nomine meorum confratrum, Patrum conciliarium e Cecoslovachia, reverenter propono ut, n. 56, sub littera (A), addantur haec verba « Mater Iesu peregrinanti populo Dei etiam ut signum vitae et gratiae praelucet, et ideo in luctu pro fide christiana ipsam habeamus et exemplar fidei vere heroicae et protectricem firmissimam. Item familiae christianae ad eam preces instantes effundant, ut ipsa sua potenti intercessione apud Filium suum gratiam eis imploret ad vitam vere moralem ducendam et ut prolem qua donum Altissimi omni caritate prosequantur et eius vitam naturalem et supernaturalem qua pupillum oculi proprii tueantur et servant ». Dixi.

In textu scripto tradito: ¹ deest. ² deest.

Em.mus P. D. EUGENIUS card. TISSERANT: Reponatur Sacrosanctum Evangelium.

Moderator: Proxima congregatio generalis erit die crastina, feria quinta, hora nona.